

FER CINEMA: UN BON RECURS PER POTENCIAR LA CREATIVITAT A LES AULES.

Treball de final de Grau d'educació
primària

PROD. GRAU D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

DIRECTOR MIQUEL PÈREZ MAS

CAMERA LAURA MARTIN FERRER

DATE VIC MAIG DE 2013

Resum

Aquesta petita investigació es divideix en dues parts. La primera, basada en els estudis teòrics, ofereix una visió de la importància de la creativitat dins i fora l'escola i de la didàctica d'aquesta a través de l'experiència de fer cinema. Fer d'actor, guionista, càmera, maquillador, escenògraf, entre d'altres, és una eina metodològica que potencia la creativitat dels alumnes? Ho investiguem a la segona part d'aquest document mitjançant estratègies d'avaluació de la creativitat. I els resultats indiquen que els infants que han realitzar el projecte de fer cinema tenen més bona qualificació en tots els aspectes avaluats.

Paraules clau: creativitat, fer cinema, educació, eina metodològica, aprenentatge integral.

Abstract

This investigation is divided into two parts. The first one, a theory-based approach, offers an overview of the importance of creativity inside and outside school and of the didactic of creativity through the cinema experience. Is being an actor, writer, camera, makeup artist, set designer among others, a methodological tool to maximize the student's creativity? We are going to investigate this in the second part of this document using strategies of creativity assessment. The results indicate that students who have completed the program of making cinema have better qualification in all aspects assessed.

Key words: creativity, cinema, education, methodological tool, cross-curricular learning.

Índex

Introducció.....	5
1. LA CREATIVITAT.....	7
1.1. Concepte de creativitat.....	8
1.2. Un aspecte personal innat o adquirit?.....	10
1.3. Creativitat dins l'aula.....	14
1.3.1. Creativitat i currículum.....	14
1.3.2. Procés didàctic creatiu.....	15
1.3.3. Característiques d'un ensenyament que potenciï la creativitat	16
2. FER CINEMA A LES AULES.....	18
2.1. Cinema i currículum.....	19
2.2. Serveis de cinema per a les escoles de Catalunya.....	19
2.3. Capacitat educativa del recurs de fer cinema.....	20
3. PROGRAMA D'INVESTIGACIÓ.....	23
3.1. Introducció.....	23
3.2. Projecte "Fem un curt" a l'escola Collbaix.....	23
3.2.1. Un projecte educatiu que potencia la creativitat.....	25
3.3. Metodologia.....	27
3.4. Objectiu i Hipòtesi.....	29
3.5. Instrument d'avaluació de la creativitat.....	30
4. RESULTATS I CONCLUSIONS.....	34
4.1. Anàlisi de les dades del Test de TAEC.....	34
4.2. Valoració de les hipòtesis plantejades.....	37
4.3. Conclusions.....	39
5. BIBLIOGRAFIA.....	43

6. WEBGRAFIA.....	44
7. ANNEXOS.....	35
7.1. Memòria de pràctiques III.....	37
7.2. CD amb el curtmetratge "Imagina"	99
7.3. Tests TAEC	100
7.3.1. Tests de l'alumnat dels roures.....	100
7.3.2. Tests de l'alumnat dels oms.....	101
7.4. Resultats detallats dels TAEC.....	102

Introducció

Hi havia una vegada, una nena que li agradava somiar, li agradava crear, li agradava imaginar... Li encantava entrar al món de les ombres i l'imaginari, s'ho passava molt bé amb els amics que sortien de les ombres del sofà de casa, de la làmpada, de la planta... Aquella nit havia imaginat la cara d'aquells que llegirien aquestes línies, la cara de sorpresa i desconcert que li agradava tant sentir. I els hi explicava que aquest no és un treball d'investigació que pretén fer la descoberta del segle XXI, ni tampoc és una investigació que vol demostrar una llei general aplicable a tota l'educació.

La nena els hi explicava que aquesta era una petita investigació que sorgia de la curiositat d'una alumna que va tenir la oportunitat de realitzar un projecte inusual de "fer cinema" a una aula de primer de primària i tenia ganes de saber si allò que havien fet durant dos mesos havia deixat petjada. Tenia ganes de saber si el projecte de "fer cinema" era un bon recurs per educar, i si era una bona eina per potenciar la creativitat d'aquells infants. A més a més, seria una bona manera de millorar la seva pràctica educativa...

I perquè no hauria de començar la introducció amb un conte? La por a equivocar-nos, la inseguretat, la por a sortir d'allò establert, la por de ser diferent, a ser jutjats... Pors que fan que grans ments creatives s'hagin adormit durant tots aquests anys.

L'escola, entre altres factors, és una de les grans causants de la manca de creativitat dels nostres infants i adults. L'escola no té en compte la individualitat, pretén que tots els alumnes aprenguin el mateix en el mateix moment. I perquè eduquem els nenes en paquets en funció de la seva edat? Un nen de 5 anys no pot ser més capaç en matemàtiques que un nen de 7 anys? I un nen de 7 anys no pot ser millor en ciències que un nen de 10?

Educar, com molt bé comenta Pere Pujolàs (2004), té una vessant personalitzadora i una altra personalitzada, fet que cal saber distingir i tenir en compte. La primera desenvolupa l'individu en tant que persona,

és a dir, és un procés enfocat al col·lectiu. La segona, en canvi, prioritza la necessitat de l'alumne com a persona, el desenvolupament individual.

Cada infant és diferent i els mestres hem d'intentar desenvolupar les seves potencialitats i interessos.

Com explicava la nena del conta aquest treball pretén demostrar que fer cinema és un bon recurs per potenciar la creativitat dels alumnes. Per començar són necessaris certs fonaments, per tant, dins el marc teòric s'introdueix el concepte de creativitat, la discussió entre autors per designar si la creativitat és un factor innat o educable, seguit la creativitat dins el sistema educatiu on es comenta quin paper té la creativitat dins el currículum d'educació primària, les diferents fases del procés didàctic creatiu i un llistat de característiques que ha de tenir un ensenyament per tal de potenciar la creativitat.

A continuació, seguim amb el marc teòric s'introdueix el cinema dins les aules, tot i que és difícil trobar referències de "fer cinema" ja que no és un recurs gaire utilitzat, ni estudiat per els autors. En aquest punt hi podem trobar les referències sobre cinema que apareixen al currículum d'educació primària. Una breu explicació dels dos serveis de Catalunya que ofereixen activitats per a les escoles. I per acabar aquest apartat, algunes capacitats educatives que té el cinema dins l'aula.

Un cop localitzats els fonaments teòrics entrem dins la part pràctica de la investigació. Aquesta consisteix en una primera fase de la realització del projecte de "fer cinema" dins l'aula que vaig realitzar durant el període de pràctiques III i una segona fase on es passa un test per avaluar la creativitat dels infants que han fet el projecte del cinema i també al grup paral·lel de primer, per tal de comparar els resultats i poder interpretar si el recurs de "fer cinema" ha tingut una funció potenciadora de creativitat en els infants.

Per acabar, es fa una conclusió i reflexió final dels resultats i de la realització d'aquest treball final de grau d'educació primària.

1. LA CREATIVITAT

La creativitat s'ha convertit en una de les prioritats del segle XXI. La capacitat d'innovar i crear està guanyant importància en els àmbits tant professional com personal.

I no parlem només de l'aspecte artístic, on solem associar el mot "creativitat", sinó que la rellevància de generar idees creatives també traspasa al món de les empreses i companyies dedicades a l'automoció, a les tecnologies i telecomunicacions, energia i medi ambient, béns de consum, entre d'altres.

La major part de les empreses i companyies inverteixen gran part del seu capital en innovació per tal de generar noves idees que permetin el progrés i creixement cap a l'èxit.

Segons dades de l'informe de Boston Consulting Group de 2012, un 80% dels comitès executius de les empreses amb més ressò social (Facebook, Apple o Google, per exemple) citen la innovació com una de les tres prioritats per a l'empresa. (Andrew, Wagner i Zablitz, 2012)

Així doncs, l'oferta de llocs de treball demana que estiguem cada vegada més preparats per a innovar, crear i tenir bones idees. Richard Florida¹, economista de la Universitat de Toronto, afirma que abans de l'any 1900, menys del 5% de la població treballava en feines relacionades amb la creativitat. En canvi, avui, més del 30% de la població mundial té una ocupació creativa.

A més a més, segons US Bureau of Labor Statistics², actualment una persona entre els 18 i 46 anys a EEUU passa per una mitjana de 11'3 feines diferents al llarg de la seva vida. Així doncs, cal estar preparats per afrontar diferents situacions, i la creativitat és un factor personal que

¹ extret de: International Center for Studies in Creativity Multimedia. "21st Century Skill"
[en línia][Data de consulta 13 de maig del 2013]. Disponible a :
<http://creativity.buffalostate.edu/multimedia/videos/21st-century-skill>

² Ibídem.

influeix directament al saber trobar solucions originals i divergents als problemes, i d'aquesta manera permet que siguem més adaptables als canvis.

Però la creativitat no és només important per aconseguir un bon lloc de treball, el pensament creatiu és essencial en pràcticament tots els aspectes de la nostra vida quotidiana com cuinar, tocar un instrument, entre d'altres. El problema és que tendim a buscar uns hàbits i una monotonia diària que repetim una i altre vegada contínuament i que fan que la nostra creativitat s'adormi. Per exemple, agafar cada dia la mateixa ruta per anar a la feina, cuinar la mateixa recepta de lleties, mirar la mateixa paret quan ens dutxem, entre d'altres.

Segons James C. Kaufman³, psicòleg i professor de la Universitat San Bernardino de Califòrnia, sempre solem ser més creatius en situacions extremes, com les guerres o desastres naturals, on la necessitat fa sorgir idees creatives.

Tot i així, no hauríem d'esperar que les situacions límit alimentessin el nostre comportament creatiu, segons moltes estudis ser creatiu es un signe de salut mental.

Kaye Thorne (2008:47) assenyala que: *"todos tenemos la capacidad de ser originales, lo que ha ocurrido a muchas personas es que gradualmente han cerrado las puertas a la confianza en uno mismo y en las propias capacidades creativas."*⁵

1.1. Concepte de creativitat

Després d'analitzar dos-cents definicions de creativitat, J. J. Deltour (1977) citat a Herrán (2008:5) conclou que: "se trata de un concepto ambiguo que varía según el enfoque, aplicación y ámbito en que se mueve el autor."

³ extret de: Kaufman C., James. *La creatividad en la vida cotidiana*. [video].[12 de maig del 2013]. < Disponible a: <http://www.youtube.com/watch?v=tmNznCsGgSk>>

Així doncs, podem dir que hi ha aproximacions, expressions o conceptes parcials de creativitat, però que no hi ha descripcions que compreguin el seu gran ventall de facetes.

La paraula creativitat té el seu origen en el terme llatí *creare* que vol dir engendrar, produir, crear. Precisament el diccionari del Institut d'Estudis Catalans ens la defineix com a "*la capacitat de crear*".

Aquesta és una definició molt precisa i breu si la comparem amb definicions com la de Torrance, E.P. (1977) citat a Estruch (2008:26) que ens defineix la creativitat com: "el procés de percepció de problemes o buits d'informació, de formació d'idees o hipòtesis, d'avaluar i modificar aquestes hipòtesis i de comunicar els resultats. És a dir, el procés que permet a l'individu expressar la seva naturalesa bàsica als demés, a través de les seves creacions, d'una forma que li dona cert grau de satisfacció."

D'altra banda, De la Torre (1985) citat a Estruch (2008:26) ens parla de la creativitat com: "a una capacitat per captar estímuls, transformar-los i comunicar idees o realitzacions personals sorprenents i noves."

Deixant de banda les descripcions que es centren en el procés, Guilford, J.P. (1950:444-445) es centra en definir el fet creatiu com a les aptituds característiques de les persones creadores, primordialment la fluïdesa, flexibilitat, i originalitat.

Thorne, K. (2008:23) proposa una definició més personalitzada afirmant que:

"per mi la creativitat és desordre, llibertat, pensaments i paraules lluitant entre si per fer-se lloc dins el meu cap, i la capacitat de decidir si dedico el meu escàs temps lliure a escriure, dibuixar, pintar, anar a la platja amb la càmera, posar casa meva potes amunt per donar-li un altre aspecte, cuidar el jardí o plantejar un nou negoci. O, de manera més informal, és la idea inicial, l'espurna de la ignició, la clau del contacte o els plànols de disseny originals."

La descripció més complerta la fa Herrán, A. (2008) que conscient del caràcter polifacètic del mot fa un llistat de conceptes parcials de la creativitat: Sensibilitat per mirar de forma diferent, destrucció, divergència de pensament, pensament lateral, capacitat per resoldre problemes, capacitat per descobrir problemes, innovació, relació productiva d'elements, generació d'idees, mecanisme de defensa, imaginació, expressió productiva i no copiar. A partir d'aquests crea diverses aproximacions definidores de creativitat⁴.

Centrant-nos en l'àmbit de l'educació, al llarg d'aquest treball adoptarem el mot "creativitat" parlar de dos conceptes diferents. D'una banda parlarem "d'aprenentatge creatiu" (G. Bayer, 1985) citat a Herrán (2008:3) com a mitjà per afavorir el procés d'ensenyament-aprenentatge utilitzant el recurs de fer cinema que explicarem més endavant. D'altra banda, també parlarem de "personalitat creadora" (F.Barron, 1976) citat a Herrán (2008:3) com a una aptitud educable.

1.2. Un aspecte personal innat o adquirit?

Una de les controvèrsies que han existit sempre entre els autors és definir si la creativitat és una capacitat innata o adquirida.

Des de l'obra de Galton de 1898 fins a principis del s.XX va predominar la "Teoria del geni" que implicava l'innatisme del do, el geni era allò "hereditari".

Més endavant van anar apareixent programes per potenciar la creativitat, com el programa de Osborn de 1963, però no van poder treure conclusions clarificadores i precises per donar resposta al enigma.

Actualment, s'han imposat dues idees: la primera és que la creació necessita coneixements i hàbits. I l'altra, que és necessària una gran quantitat de coneixement específic del camp i entrenar-se en la resolució

⁴ Més informació a: Herrán, A. de la (2008). Creatividad para la formación. En J.C. Sánchez Huete (Coord.), Compendio de Didáctica General. Madrid: CCS. (p.7).

de problemes de manera creativa que s'apliquen al coneixement bàsic (Mayer, 1983).

En el seu estudi Sternberg i O'Hara (2005) conclouen que la creativitat sembla implicar aspectes sintètics, analítics i pràctics de la intel·ligència; els sintètics són necessaris per trobar idees, els analítics per avaluar la seva qualitat, i els pràctics per formular el mode adequat de comunicar-les i convèncer als altres del seu valor. Però més enllà d'aquestes claus bàsiques, no hi ha acord entre els investigadors del camp.

Tot i així, podem observar que els factors implicats en la creativitat són aspectes millorables amb el temps i la dedicació. Estruch (2005) exposa que els factors que hi incideixen són: factors aptitudinals, factors actitudinals i factors psicofisiològics.

Factor psicofisiològic

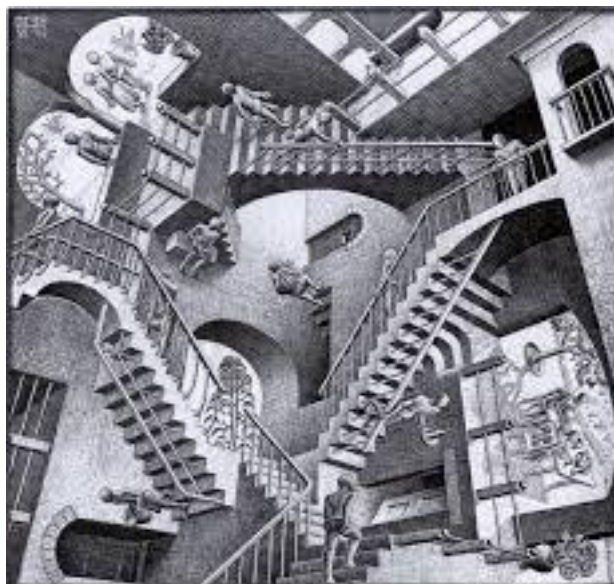
El cervell és l'òrgan que ens permet assimilar coses noves. Mentre la part esquerra compren el pensament analític i racional, el llenguatge, l'orientació temporal i la consciència. La part dreta s'encarrega de la intuïció, la imaginació plàstica, el pensament integral i la inconsciència.

En principi doncs, les persones esquerranes haurien de ser més creatives, ja que fan més ús de la part dreta del cervell, però un estudi de Solé, G. (2012) conclou que el fet de ser esquerrà i utilitzar la part dreta del cervell no és el que determina que siguis una persona creativa, sinó que la capacitat dels esquerrans a adaptar-se a tots aquells objectes quotidians pensats per dretans ha provocat l'ambidextrisme, per això molts esquerrans fan servir les dues mans. Els dretans en canvi, no han tingut la necessitat de fer servir la mà esquerra. Aquest estudi doncs, justifica i determina que els esquerrans no són més creatius, sinó que l'ambidextrisme, l'ús integral del cervell és el que potencia el pensament creatiu.

Segons Estruch (2005) quan utilitzem més una part que l'altre, deixem que l'altre perdi capacitats, per tant proposa fer un ús integral del cervell utilitzant la part esquerra i la dreta de l'encèfal conjuntament. Només d'aquesta forma es pot desenvolupar la capacitat integral de pensar de l'individu.

Per exemple, els jocs imaginatius activen la part dreta del cervell i d'altra banda, el pensament associatiu i pensament figuratiu present a la part esquerra.

Un exemple d'imaginació plàstica i lògica al mateix temps seria el quadre de la de Maurits Cornelis Escher. (*Imatge 1*)

Imatge 1: Relativity 1953.

Factor aptitudinal

Un altre dels factors que influeixen directament a la capacitat de crear o inventar són els quatre criteris aptitudinals de fluïdesa, flexibilitat, originalitat i elaboració que s'utilitza per avaluar la capacitat creativa en el Torrance Test of Creative Thinking TTCT (Torrance, 1966) citat a Thorne (2008:49):

- Fluïdesa: tenir moltes idees.
- Flexibilitat: pensar diferents maneres de fer o utilitzar coses.
- Originalitat: pensar varies coses úniques.
- Elaboració: pensar detalls i afegits a la idea.

Factors actitudinals

Podem parlar de diferents actituds o comportaments que una persona ha de predisposar per augmentar la capacitat de creació. Els experts parlen de quatre actituds: la sensibilitat als problemes, la tolerància, la llibertat i la curiositat.

- Sensibilitat de problemes: és aquella característica que fa que una persona busqui, indagui i es pregunti. És a dir que busqui problemes i necessitats del seu entorn, indagui en aquests i es pregunti com pot trobar possibles solucions o transformacions.
- Tolerància: l'actitud de respectar i considerar les opinions dels altres. Aquesta actitud és necessària per tolerar el canvi, la ambigüitat, la complexitat i incertesa, característiques usals del món creatiu.
- Independència i llibertat: consisteix en la facultat d'actuar de forma autònoma. Es tracta de donar responsabilitat als infants perquè puguin ser autors dels seus fets i aprenentatges. Potenciant una educació lliure permetem desenvolupar la fantasia i les noves idees.
- Curiositat: La curiositat genera inquietud a l'individu i aquesta condueix a la cerca de respostes, i d'aquí és d'on surten les idees. La curiositat és una actitud innata dels infants, l'única cosa que hem d'intentar és mantenir-la.

Així doncs podem observar que la creativitat no és un do innat, sinó que moltes de les habilitats i capacitats que s'hi relacionen són adquiribles amb l'aprenentatge i la pràctica. Evitant l'ús exclusiu de la lateralitat lògica del cervell, i la rutina o monotonia del quotidià.

1.3. Creativitat dins l'aula

Tal com promulga Sir Ken Robinson⁵, en un vídeo d'una presentació a les sessions TED⁶ del 2006, l'educació és molt important però cal que ens plantejem quin sentit té educar (amb el coneixement actual) als nens i nenes si, amb la rapidesa dels canvis actuals, no sabem com serà el món d'aquí uns anys. A mesura que la societat canvia, cal que els coneixements que es fan a l'escola també canviïn. És per això que Robinson comenta que actualment la creativitat és tan important com l'alfabetització.

Comenta també unes dades molt representatives que ens fan reflexionar, i és que, es calcula que en els propers 30 anys es graduaran més persones que les que mai s'hagin graduat en tota la història de la Universitat. Per tant hi haurà més titulats que mai. D'aquesta manera els títols no tindran valor, i a conseqüència es pujarà el llindar per poder ser diferent als demès en l'àmbit acadèmic i es demanaran màsters o doctorats. Aquest procés el defineix com a " procés acadèmic d'inflació".

Partint d'aquestes reflexions de l'expert, cal que les escoles plantegin com fer diferents els seus alumnes, com desenvolupar les seves característiques personals de cada un perquè no els tractin a tots d'iguals. Cal que l'escola encamini els alumnes a descobrir les seves aptituds, les valori i les desenvolupi; perquè tal com diu Robinson *la intel·ligència és diversa, dinàmica i distintiva*.

1.3.1. Creativitat i currículum

Dins el currículum d'educació primària que va presentar la Llei General d'Ordenació del Sistema Educatiu (LOGSE) l'any 2009 el mot creativitat apareix en diferents ocasions referida com a una actitud a adquirir dins la competència d'autonomia i iniciativa personal, la competència literària, la artística cultural i la competència d'aprendre a aprendre, així com en un dels objectius generals a assolir on l'associen amb la curiositat i d'interès.

5 Expert internacional en el desenvolupament de la creativitat, innovació i recursos humans.

6 Acrònim de "Technology, Entertainment, Design".

També apareix en algunes àrees com la de llengües, on la relacionen a l'hora de tractar la comunicació oral fent dramatitzacions i la narració creativa de textos. En quant a l'àrea de educació artística es parla de "promoure la iniciativa personal, la imaginació i la creativitat" (Currículum d'educació primària 2009) per tal d'ampliar les possibilitats d'expressió i comunicació.

En el cas de les matemàtiques, la creativitat juntament amb les capacitats de la presa de decisions, el sentit crític, entre d'altres són aspectes rellevants per a trobar respostes i resoldre problemes.

Així doncs, podríem dir que la creativitat apareix com a un aspecte important de l'infant a desenvolupar, com a personalitat creadora educable. En canvi, no apareix en cap moment com a metodologia o aprenentatge creatiu.

1.3.2 Procés didàctic creatiu

Per parlar de la manera de formar personalitats creadores primer hem de fer referència a les fases del procés creatiu. Seguint la proposta compartida entre diferents autors (Herrán, Wallas, S. de la Torre entre d'altres), Herrán (2008:12) podem descriure l'acte creatiu amb 5 fases: preparació, incubació, il·luminació, comprovació i execució.

Quan relacionem aquestes fases amb el procés didàctic creatiu parlem de cinc fases:

- **Problematització:** Problematitzar una situació d'ensenyament-aprenentatge, és a dir, plantejar un problema al alumnes per tal de despertar la seva curiositat i motivació. Aquesta fase correspon a la *preparació*.
- **Climatització social:** consisteix en climatitzar la comunicació didàctica on es busca resposta al problema, recollint informació i analitzant-la. El mestre/a fa no és informador sinó que té la funció de crear un clima de comunicació i confiança. Aquesta fase correspon a la *incubació*.

- Estimulació: estimular la comunicació didàctica correspon a la fase *d'il·luminació* on sorgeixen les idees. El o la mestra ha d'intentar evitar donar la solució directa i evitar jutjar les respostes perquè anul·laria aquesta fase.
- Estimació: estimar les idees del alumne: correspon a la fase de *comprovació* en el procés creatiu. Segons de la Torre (1993) utilitza la paraula *estimar* en lloc d'*avaluar*, ja que la primera implica reconèixer, apreciar i considerar i valora l'esforç i les realitzacions. Des del punt de vista de la creativitat, és un error destacar allò negatiu.
- Orientació: orientar l'execució, la difusió i també reflexionar per a una millora futura. D'aquesta manera el procés didàctic creatiu és com una espiral que confronta allò executat amb allò nou millorat.

1.3.3. Característiques d'un ensenyament que potenciï la creativitat.

Segons L.M. Logan y V.G. Logan (1980) adaptat per S. de la Torre (1993:288-291) les característiques metodològiques d'un ensenyament creatiu són:

1. És de naturalesa flexible i adaptable tant a contextos com a subjectes.
2. Predomina una metodologia activa on l'infant és l'autor del seu aprenentatge.
3. Orientada al desenvolupament de capacitats, habilitats i competències (observar, sintetitzar, relacionar, interrogar, dramatitzar, imaginar, etc.) i no tan al domini de continguts.
4. És imaginativa: afavoreix la *il·luminació* d'idees.
5. Fomenta la combinació de materials i idees, sobretot davant la falta de recursos.

6. És plural i integradora, propicia la varietat d'aportacions.
7. És motivadora: fomenta l'interès, desperta curiositats, afavoreix la implicació a l'aprenentatge.
8. Afavoreix la relació de confiança i bon clima entre docent i alumnat. Això genera ajudes i treball en equip.
9. Incita a la indagació, l'autoaprenentatge i a la autoavaluació.
10. Atén els processos (actituds, valors, habilitats cognoscitives, etc.) sense descuidar els resultats (domini dels continguts culturals).

2. FER CINEMA A LES AULES

Les noves tecnologies són eines cada vegada més imprescindibles en el nostre dia a dia. Podeu imaginar-vos un dia sense ordinador? sense Internet? o sense telèfon mòbil?

Els autors defineixen aquesta societat com a la Societat de la informació on tots podem crear, accedir, utilitzar i compartir informació i coneixement. Els infants també tenen un accés il·limitat a la informació, per tant, quin sentit té que l'escola segueixi educant de ma mateixa manera que fa 50 anys?

Amb aquest nou escenari l'escola també ha de canviar. "Molt més important que aprendre tecnologia és aprendre amb la tecnologia, aprendre a saber utilitzar la informació i aprendre a treballar en el nou entorn. En aquest context, doncs, el repte és ensenyar a aprendre." (Catalunya en Xarxa. Pla estratègic per a la Societat de la Informació)

Continuar ensenyant dades i més dades no és necessari, ja que el senyor Google te la mostra amb menys d'una mil·lèsima de segon.

Els recursos digitals s'han convertit en una atracció per a tot, inclosos els nostres estudiants. Així doncs, aquestes eines poden convertir-se en bons hams per atreure l'atenció i motivar als infants.

En aquest projecte plantegem la idea de "fer cinema", una eina atraient que tots coneixem com a espectadors, però no com a productors, actors o guionistes.

El recurs pedagògic del cinema, pot ser una bona eina per proporcionar una educació transversal a les aules d'educació primària. El cinema posseeix unes característiques interdisciplinars que formen part ni més ni menys, la seva essència. (Ambròs i Breu, 2007).

Però en aquest treball no ens centrarem en el cinema com a recurs per mirar, analitzar i valorar films, sinó que es pretén enfocar el cinema com a un recurs educatiu "fent cinema", és a dir, que els alumnes siguin els protagonistes de la realització del curtmetratge.

2.1. Cinema i currículum

Dins el currículum d'educació primària que va presentar la Llei General d'Ordenació del Sistema Educatiu (LOGSE) l'any 2009 el cinema apareix en poques ocasions. D'una banda, es refereixen al cinema com a contingut de l'àrea d'educació artística, on es pretén ensenyar la terminologia de l'àmbit del cinema com també, com a fet cultural de la nostra societat.

En segon lloc, dins la competència literària es refereixen al cinema com a recurs per estimular la imaginació, comparant-lo amb els contes.

Així doncs, el cinema és un art de la nostra cultura que els infants han de conèixer i que els i serveix per potenciar la imaginació.

En aquest treball però, el cinema adopta un altre paper, el rol de metodologia per aprendre. No pretenem mirar cinema, sinó fer un curtmetratge amb els infants per tal d'aconseguir no només el coneixement del funcionament i la terminologia del món cinematogràfic, sinó amb l'objectiu de dur a terme un aprenentatge integral a partir de "fer cinema".

2.2. Serveis de cinema per a les escoles a Catalunya

A Catalunya existeixen diferents entitats i associacions que ofereixen a les escoles catalanes serveis per treballar aspectes relacionats amb el cinema. N'hi ha dues a destacar, la primera és *a bao a qu* una associació cultural sense ànim de lucre dedicada a la ideació i desenvolupament de projectes que vinculen creació artística i educació. Fundada el 2004, des dels seus inicis ha introduït la creació a escoles i instituts de la mà de professionals de l'àmbit artístic i cultural. Aquesta associació ofereix un programa anomenat *Cinema en curs*, un programa de pedagogia del cinema que pretén apropar als joves el cinema, l'art, la creació i la cultura, i explorar les potències pedagògiques de la creació cinematogràfica. El programa es desenvolupa en tres eixos principals: els tallers a les escoles, la formació de professorat i el laboratori de recerca

aplicada on generen i elaboren recursos, materials i noves propostes metodològiques.

El projecte de cinema en curs expliquen que:

*"El mode de creació propi del cinema, les aptituds, actituds i exigències que requereix, fan que sigui un aliat de primer ordre per treballar qüestions fonamentals per al desenvolupament personal dels alumnes i per a la societat en general. A través de la creació cinematogràfica es treballen la creativitat i la capacitat d'innovar; l'atenció a la realitat i la capacitat d'apreciar-la; l'autonomia i la capacitat de cooperar i treballar en equip; l'assumpció de responsabilitats individuals i col·lectives; l'autoestima, la il·lusió, el rigor, les expectatives sobre un mateix i sobre el grup de què es forma part; el coneixement, reconeixement i respecte vers realitats diverses; la reflexió sobre les pròpies emocions i les dels altres; la capacitat d'argumentar, escoltar i dialogar."*⁷

D'altra banda, Drac Màgic és una cooperativa promotora de mitjans audiovisuals que també ofereix serveis educatius relacionats amb el cinema com activitats i programacions específiques per treballar el llenguatge audiovisual que permetran adquirir un vocabulari i discurs específic entorn de la cultura audiovisual.

Podríem dir que la segona es centra més en la projecció de films i la difusió del cinema, en canvi la primera proposa activitats per a que els alumnes puguin fer cinema, gravar, ser actors, editors...

2.3. Capacitat educativa del recurs de fer cinema.

Fer cinema com a mitjà per aprendre és un recurs poc utilitzat per les escoles, i poc estudiat per autors, per aquest motiu no existeixen els precedents que ens afirmin quines capacitats educatives caracteritzen la eina metodològica de fer cinema. Així doncs, algunes capacitats

⁷ Extret de: Cinema en curs. "El Projecte". [en línia] 2005. [Data de consulta: 14 de maig de 2013]. <Disponible a: <http://www.cinemaencurs.org/que-es/>>

educatives que he vist que els infants desenvolupaven durant el període de pràctiques són el treball en equip, l'autogestió, el desenvolupament personal i la creativitat.

D'altra banda, si que podem trobar alguns autors que ens parlen de les capacitats educatives, sobretot de contingut, del cinema en general i que les podríem aplicar al recurs de fer cinema.

González J.F. (2002) en la concepció del cinema com a art, veiem que el film agafa formes, continguts i significats d'altres arts:

- Literatura: L'ús de la paraula per construir el guió.
- Teatre: per les situacions de dramatització i escenografia
- Poesia: la descripció de sentiments, la estètica, la evocació d'emocions...
- Pintura i arquitectura: amb l'escenografia
- Música: els sons i les bandes sonores
- Dansa: les seqüències de ball, coreografies de les escenes...
- Fotografia: Registre del procés

A banda d'englobar les diferents arts, el cinema és un recurs transversal, on pots educar de manera integral, segons Gispert, E. (2009) "la utilización del cine como instrumento didáctico es un válido intermediario a través del cual será más fácil asimilar los contenidos curriculares. Y ello es debido a la enorme multidisciplinariedad del cine."

Mirem doncs, la capacitat transversal del cinema en les diferents competències que proposa el currículum d'educació primària:

1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual: el cinema és llenguatge verbal i no verbal. Les dramatitzacions dels actors reproduïxen escenes que poden ser útils per introduir qualsevol aprenentatge. El cinema permet aprendre no només a expressar-se, sinó també a esperar i escoltar.

2. Competència matemàtica: Fer un curt implicar saber controlar el temps de gravació, els símbols, codis específics i a afrontar situacions de problemes i buscar solucions.
3. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic: El cinema ajuda a entendre i analitzar successos i desenvolupar la observació crítica davant diferents àmbits de la vida.
4. Tractament de la informació i competència digital: gravant amb les càmeres, passant les gravacions al ordinadors, pensant les seqüències del film... desenvolupem la competència digital.
5. Competència social i ciutadana: el cinema és una còpia de la realitat, així doncs, ajuda a comprendre la societat i les seves normes. Pensar la trama del curtmètratge és un exercici per desenvolupar aquesta competència.
6. Competència d'autonomia i iniciativa personal: Fer un curtmètratge en equip vol dir haver d'autogestionar-se. Els alumnes agafen diferents rols dins l'equip en funció dels seus interessos. Autogestionar-se implica un gran treball d'autonomia.
7. Competència cultural i artística: és una tasca creativa i d'imaginació on hi intervé un gran treball artístic, ja sigui creant disfresses o escenografia.
8. Competència d'aprendre a aprendre: fer una pel·lícula permet ser conscient de les pròpies capacitats i coneixements i saber aprendre de manera autònoma resolent els problemes que succeeixen.

En resum, fer cinema és un bon mitjà per promoure sensacions, educar les competències i formar actituds. És una eina transversal i multidisciplinària, motivadora i dona peu al treball en equip, a desenvolupar habilitats socials i al desenvolupament personal i col·lectiu del grup.

3. PROGRAMA D'INVESTIGACIÓ

3.1. Introducció

Per poder afirmar que fer cinema és un recurs creatiu que potencia la creativitat dels infants hem dut a terme una fase d'aplicació del projecte de fer cinema a una aula de primer de primària durant dos mesos.

Un mes més tard els hi hem passat un test per valorar la seva creativitat. També hem fet fer el test al grup de primer paral·lel que no havia fet l'experiència del projecte de "fer cinema" per poder comparar els resultats i demostrar que "fer cinema" potencia la creativitat.

A continuació es presenta el projecte de "fer cinema" que s'ha desenvolupat amb el grup-classe dels roures, i es justifica el seu mètode confrontant el projecte amb les característiques d'un ensenyament que potenciï la creativitat que hem esmentat al apartat 1.3.3.

Després s'explica el disseny de la investigació, els objectius i les hipòtesis d'aquesta, seguit dels resultats de les proves. El treball finalitza amb la interpretació dels resultats i les conclusions finals de la realització d'aquesta investigació.

3.2. Projecte "Fem un curt" a l'escola Collbaix

El projecte "Imagina"⁸ realitzat durant el període de pràctiques III consisteix en la realització d'un curtmètratge⁹. L'alumnat de 1er B s'introduirà per primera vegada en el món del cinema des de la perspectiva d'un guionista, un director, dels càmeres, maquilladors i altres professionals del cinema. Per tant, alguns dels objectius més concrets de l'àrea d'educació artística són aprendre conceptes i terminologia bàsica del món del cinema, l'ús d'eines digitals com les càmeres de filmar i fotografiar, i l'elaboració creativa de vestuari, maquillatge i escenografia.

⁸ Més informació al Annex 1

⁹ Per veure el curtmètratge ves al Annex 2

Aquest projecte no pretén apuntar directament sobre un objectiu de contingut didàctic per assolir-lo ràpidament, sinó que pretén produir i aconseguir una bona atmosfera afectiva i emocional sobre la qual trobar el desig i l'emoció de conèixer.

Les activitats proposades són molt participatives on l'infant és l'autor dels seus aprenentatges, construeix el seu propi coneixement a partir d'experiències pròpies, del diàleg entre els companys i de l'ajuda ajustada i contingent del mestre. Les activitats i continguts parteixen dels coneixements previs del alumnes i del seu nivell maduratiu, dels seus interessos i de l'entorn on es desenvolupa.

Resumint, alguns dels principis pedagògics que es tenen en compte en aquesta UP són:

- L'experimentació; l'alumne observa, manipula, i experimenta. Es fomenta la curiositat i la descoberta per millorar la capacitat d'aprenentatge.
- La individualització i integració; cada infant té un ritme d'aprenentatge i desenvolupament propi. Es té en compte aquesta diversitat, ja que en la realització d'un curtmètratge hi ha moltes tasques diferents a fer, i cada alumne pot trobar el seu lloc.
- La creativitat; es fomenta l'activitat lliure i creativa, la manifestació espontània i lliure de la personalitat.
- La motivació; es crea un ambient de benestar on els infants tenen ganes de conèixer i curiositat d'aprendre.
- La socialització i cooperació; la UP va encaminada a potenciar el treball en equip entre els alumnes.

3.2.1 Un projecte educatiu que potencia la creativitat

Partint dels criteris de L.M. Logan y V.G. Logan (1980) adaptats per S. de la Torre (1993:288-291) per designar quan una activitat educativa és creativa o no, argumentarem la capacitat creativa del recurs de fer cinema.

1. És de naturalesa flexible i adaptable tant a contextos com a subjectes.

Fer un curtmetratge és un projecte que es va construint en funció del ritme del grup. En funció de les aportacions i idees, el curtmetratge s'encamina cap a una temàtica o una altra, hi ha moltes possibilitats i camins. Per tant, podem dir que fer cinema és una activitat flexible i adaptable.

2. Predomina una metodologia activa on l'infant és l'autor del seu aprenentatge.

Els i les alumnes són el centre del projecte, ells són els que construeixen el curtmetratge amb l'ajuda dels mestres. Ells pensen i construeixen les disfresses, l'escenografia, des de quin punt gravar... L'experimentació és un mètode clau en aquesta experiència.

3. Orientada al desenvolupament de capacitats, habilitats i competències (observar, sintetitzar, relacionar, interrogar, dramatitzar, imaginar, etc.) i no tan al domini de continguts.

El treball en equip, el saber esperar, el desenvolupament personal, el respecte pels altres, són valors que s'aprenen de la convivència del dia a dia, on els alumnes han d'aplicar les seves habilitats socials. El projecte de "fer cinema" ha donat lloc a molts espais relacionals i compartits entre tots, on els infants han hagut de autogestionar-se i treballar conjuntament respectant les aportacions de tots i totes.

Considero que aquest projecte no té una base de contingut teòric molt forta, ja que només té l'objectiu d'introduir i familiaritzar l'infant amb el

món audiovisual i cinematogràfic, i millorar algunes habilitats comunicatives. Però crec que és una molt bona proposta per desenvolupar habilitats socials i per el desenvolupament personal i col·lectiu del grup.

4. És imaginativa: afavoreix la *il·luminació* d'idees.

La major part de sessions que hem realitzat han tingut un espai de creació lliure. A l'hora de fer les disfresses per exemple, se'ls hi proporcionava el material de les teles, tisores i altres a partir dels quals creaven els seus vestits.

5. Fomenta la combinació de materials i idees, sobretot davant la falta de recursos.

Gràcies a la falta de recursos per poder construir els decorats i les disfresses han hagut d'imaginar i inventar com fer un barret, o una pipa, han hagut de pensar com gravar un espai perquè sembles un bosc, o un cau.

6. És plural i integradora, propicia la varietat d'aportacions.

Cada infant és diferent, fent una pel·lícula hi ha moltes tasques on poder escollir, i per tant és fàcil trobar un lloc per a la diversitat de personalitats. Fins i tot nens nouvinguts amb dificultats comunicatives o amb dificultats greus d'aprenentatge troben tasques i funcions a fer.

7. És motivadora: fomenta l'interès, desperta curiositats, afavoreix la implicació a l'aprenentatge.

Comentaris dels alumnes demanant quan mostrariem el curtmetratge als pares, o demanant perquè no la fèiem més llarga, són demostracions de l'interès dels alumnes cap al projecte.

8. Afavoreix la relació de confiança i bon clima entre docent i alumnat. Això genera ajudes i treball en equip.

Com Garner (2005) ens afirma cada infant aprèn d'una manera diferent, aquest és un projecte on tothom hi té cabuda, cadascú pot trobar allò que

més li agradi (maquillar, dramatitzar, gravar, etc.). És un projecte comú construït per tots

9. Incita a la indagació, l'autoaprenentatge i a la autoavaluació.

És un projecte motivant, i per tant inconscientment incita a la indagació i buscar que el resultat sigui el màxim de bo possible. L'autoavaluació queda reflectida observant el producte final, el curtmètratge fet per ells mateixos, on poden observar si una escena no està ben gravada, o un actor parla massa baixet, etc.

10. Atén els processos (actituds, valors, habilitats cognitives, etc.) sense descuidar els resultats (domini dels continguts culturals).

Fer una pel·lícula suposo esforç i dedicació, durant el procés aprens a conviure, a compartir, a gestionar-te, a créixer, però les ganes de veure't darrere la pantalla i poder mostrar la pel·lícula als altres fan que no descuidis el resultat.

3.3. Metodologia

La metodologia utilitzada en aquest procés d'investigació i que determina la manera de desenvolupar la investigació és una metodologia quantitativa, ja que pretenem conèixer el grau quantitatiu de creativitat que tenen els nens i nenes de l'aula de pràctiques (els roures) i compararlos amb els resultats dels nens i nenes de l'aula de la línia paral·lela que no hauran dut a terme el projecte de cinema (els oms).

Com exposen Latorre, Rincón y Arnal (2003), la metodologia quantitativa o empírico-analítica es caracteritza per una visió objectiva, positivista i tangible, i es basa en fenòmens observables.

La seva finalitat és construir el coneixement teòric per descriure o explicar fenòmens socials. Tot i que amb aquesta investigació no pretén arribar tant enllà, simplement pretenc afirmar una hipòtesi basada en una situació concreta.

La recollida de dades és principalment a partir d'instruments fiables i objectius, ja que solen recollir dades quantitatives per arribar a

generalitzacions. En aquest cas arribar a la generalització de que el cinema és un bon recurs per a potenciar la creativitat.

L'instrument per avaluar la creativitat dels infants és el *Test d'Abstracción para Evaluar la Creatividad* (TAEC) de Santurino de la Torre, ja que a diferència d'altres proves reconegudes, aquesta està creada tenint en compte la seva aplicació dins la societat espanyola.

Consisteix en una fitxa amb 12 figures petites incomplertes, compostes per línies simples distribuïdes en quatre fileres i tres columnes.

Les proves s'han passat simultàniament als dos grups aula, a primera hora del matí, per evitar el cansament i la pèrdua d'atenció. Els alumnes són de la mateixa edat i del mateix centre, d'aquesta manera tenen unes característiques i experiències escolars similars.

Després de la recollida de dades es pretén fer la correcció dels testos amb l'ajuda i guia del llibre "Evaluacion de la creatividad" de Santurino de la Torre on explica detalladament en quins casos cal puntuar d'una manera o d'una altra.

Cada figura del test té una puntuació del 1 al 3 per cada variable a avaluar. Així doncs la puntuació màxima és de 35 per variable . Exceptuant la morfologia de la imatge i l'estil creatiu que s'avaluen en el conjunt de les 12 figures.

Les variables que avaluem amb el Test de TEAC són 11: la Resistència al tancament, l'originalitat, l'elaboració, la fantasia, la connectivitat, l'abast imaginatiu, l'expansió figurativa, la riquesa expressiva, l'habilitat gràfica, la morfologia de la imatge i l'estil creatiu.

Després de la correcció cal fer el buidat i fer la mitjana dels resultats per al nombre d'alumnes participants de la investigació. I per acabar fer una taula per facilitar veure la comparació d'una forma clara i directa.

Per acabar interpretarem les dades recollides i farem una valoració de les hipòtesis plantejades abans de fer la investigació per refutar-les o no.

3.4. Objectiu i Hipòtesi

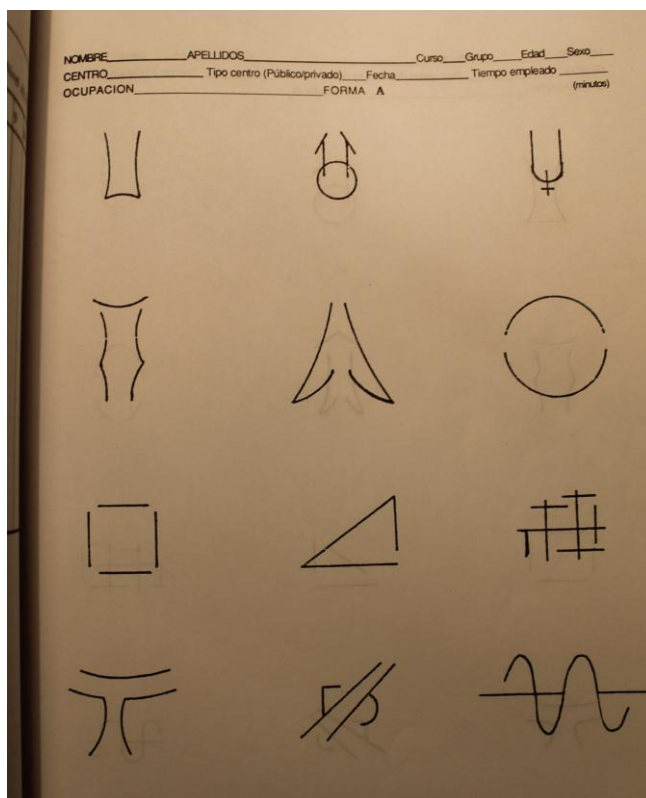
L'objectiu únic de la investigació és demostrar que fer cinema és un bon recurs per potencia la creativitat dels infants.

Les hipòtesis que ens formulem són:

- Els alumnes que han seguit el programa de "fer cinema" puntuen més alt en creativitat.
- Els alumnes que no han seguit el projecte tenen tendència al tancament de les figures incomplertes.
- L'alumnat que ha seguit el projecte de "fer cinema" és més original i proposa figures noves i diferents, front a la representació d'imatges habituals.
- El grup dels oms representa figures més simples i menys elaborades que el grup dels roures.
- El grup dels roures completa les representacions amb menor temps que el grup dels oms.
- L'alumnat dels roures connecta figures entre elles per representar-ne una de significativa.
- L'alumnat que ha realitzat el curtmetratge representa de forma lliure, traspasant els límits espaials.
- L'alumnat dels oms representa unes figures més estàtiques i sense expressivitat en front les figures dinàmiques i expressives dels roures.
- L'habilitat gràfica és la mateixa en els dos grups, ja que l'experiència de fer cinema no ha potenciat l'habilitat gràfica.
- L'harmonia del conjunt és més visible en les composicions del grup dels roures.

3.6. Instruments d'avaluació de la creativitat

L'instrument per avaluar la creativitat dels infants és el *Test d'Abstracció para Evaluar la Creatividad (Imatge 2)* de Santurino de la Torre. Al passar el test als alumnes, se'ls hi ha comentat que no era un examen, només una activitat més dins l'àrea d'expressió plàstica per evitar tensions i nerviosismes. No se'ls hi ha donat cap pauta ni exemple, les indicacions han estat que havien de dibuixar a partir dels dibuixos d'aquella fitxa allò que volguessin. Una vegada iniciada l'activitat se'ls hi ha dit que dibuixessin alguna cosa que no se li hagi acudit abans a ningú, ni tan sols a vosaltres mateixos, tal i com aconsella De la Torre (1991:45).

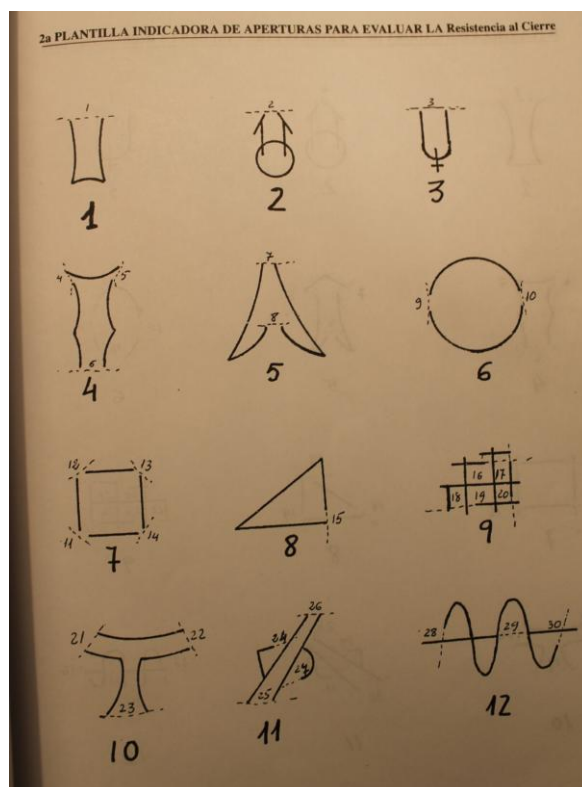

Imatge 2: Test de TAEC

L'avaluació i abstracció dels resultats d'aquesta prova és una tasca difícil, ja que és poc concreta i objectiva, i l'avaluador és qui ha de valorar i qualificar els dibuixos. Per aquest motiu he decidit tancar el nom dels infants per no saber de qui eren els tests per intentar valorar els test de forma més objectiva, tot i així sabia a quin grup pertanyien, ja que he estat present en la realització del test a l'aula.

El Test de TAEC consisteix en completar unes figures gràficament que permeten valorar 11 aspectes de la creativitat:

- L'abstracció al tancament: deixar la figura oberta o tancar-la mitjançant una via indirecta (de forma no immediata sinó a través línies originals) implica una bona elaboració, que és una fase del procés creatiu explicat anteriorment. Per cada figura que es deixa oberta o bé, amb un tancament no immediat puntua un punt per obertura. La puntuació màxima d'aquesta prova és de 30 punts, ja que hi ha un total de 30 obertures distribuïdes per les 12 figures.

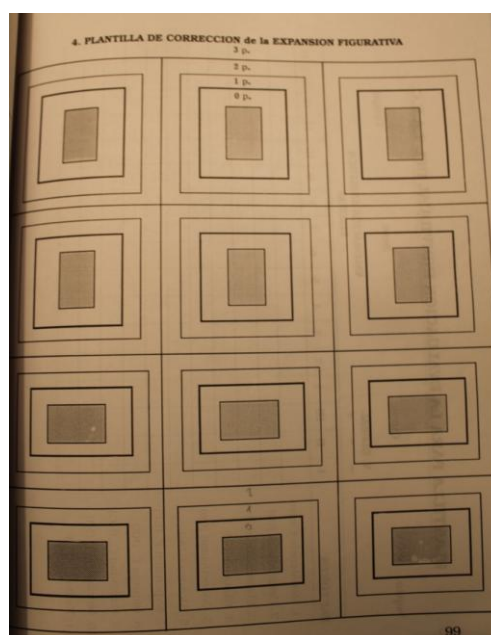

Imatge 3: Patró per avaluar l'abstracció al tancament

- Originalitat: Hi ha quatre enfocaments diferents de l'originalitat: com allò originari, com a resposta inusual, com a associacions llunyanes, i com a respostes amb ingeni i talent. Les persones que surten d'allò normal i establert posseeixen un elevat grau d'originalitat. La avaluem a partir d'un llistat d'objectes habituals d'un estudi de de la Torre (1991), que esmenta les representacions més habituals en cada figura. Si una figura no surt a la llista voldrà dir que és original i per tant tindrà la màxima puntuació.
- Elaboració: consisteix en el nombre de detalls de les representacions, s'avalua en funció de la elaboració, especificació i complexitat.
- Fantasia: Aquesta capacitat es considera en les representacions de coses irreal i imaginaries que no existeixen en el nostre dia a dia. Les persones fantasioses dibuixen imatges noves, no habituals.

- Connectivitat o integració creativa: és quan les persones pensen més enllà de la representació i intenten connectar els elements independents en un tot significatiu. S'avalua observant si els dibuixos integren més d'una figura.
- Abast imaginatiu: El potencial de creativitat figurativa serà més elevat si el subjecte és capaç de construir una composició on una figura sigui una part secundària de la imatge representada. Per exemple que una figura sigui un ull, l'altre un nas, i que el conjunt formi una cara.

- Expansió figurativa: La ocupació d'una ampla superfície significa imaginació, confiança en si, energia, expansió dels sentiments, vitalitat i falta de prudència. No sobrepassar els límits d'espai es símbol de persona convencional. Els límits s'avaluen en funció del patró. (Imatge 4)

Imatge 4: Patró per avaluar l'expansió figurativa

- Riquesa expressiva: En aquest factor s'avalua el dinamisme i la vivacitat de les representacions. "Un fuego ardiendo, una lámpara encendida, una persona o animal proyectan un mundo vital no sugerido por un reloj, una caja o un cuadro." (S. de la Torre, 1991:40)
- Habilidad gràfica: La destresa no és una habilitat creativa, però la condiona i la realça. Per crear és important dominar els instruments que utilitzes. Per avaluar aquesta habilitat cal tenir en compte l'edat dels subjectes.

- Morfologia de la imatge: Harmonia entre forma color i proporció. La cura estètica proporciona sensacions plaents al receptor.
- Estil creatiu: és la forma d'actuar dels subjectes front la realització del test. Es podrien manifestar dos estratègies l'analític i l'holístic: analítica, reflexiva, retardada o un mode globalitzador, intuïtiu i espontani. Els factors que faciliten la seva identificació són la elaboració i el temps.

4. RESULTATS I CONCLUSIONS

4.1. Anàlisi de les dades del test de TAEC

Els resultats del test els presentem en dos quadres diferenciats, en el primer s'hi troben els resultats dels alumnes de la classe dels oms, el grup de primer que no va realitzar l'experiència creativa de "fer cinema". Aquest quadre presenta la mitjana de les qualificacions dels alumnes d'aquest grup en cada aspecte de la creativitat valorat:

OMS	RT	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	6	1	5	0	0	1	3	1	1	2	1
2	5	4	1	1	0	1	2	1	3	2	1
3	13	4	6	1	0	4	9	3	11	2	1
4	10	16	8	3	0	13	12	8	5	1	1
5	7	1	1	0	0	3	2	2	4	2	1
6	15	6	2	2	0	1	1	1	11	3	1
7	19	6	2	0	0	4	5	0	7	2	1
8	18	10	8	3	0	8	10	0	6	2	1
9	5	0	0	0	0	0	0	0	4	2	1
10	5	2	3	1	0	0	1	2	8	1	1
11	11	10	16	0	0	9	8	14	15	3	1
12	2	2	0	2	0	2	0	2	12	2	1
13	8	5	1	4	0	6	4	0	9	2	1
14	7	4	0	0	0	4	2	1	12	2	1
15	9	12	6	5	0	9	6	0	13	2	1
Total	140	83	59	22	0	65	65	35	111	31	15
mitjana	9.3	5.5	3.9	1.5	0	4.3	4.3	2.3	7.4	2	1

Quadre 1: resultats test de TAEC del grup dels oms.

En el segon quadre presenta les qualificacions dels infants de la classe dels roures, el grup de primer que va realitzar l'experiència de realitzar un curtmetratge:

ROURES	RT	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	18	18	15	0	0	10	25	5	12	1	3
2	11	15	16	3	0	12	15	7	15	2	3
3	15	12	6	1	0	7	5	3	9	2	2
4	10	9	14	0	0	11	11	4	9	2	2
5	18	16	3	0	0	4	8	3	0	1	2
6	13	6	5	0	0	1	13	1	5	1	2
7	8	6	0	0	0	0	0	1	1	2	2
8	11	16	14	5	0	11	8	7	11	1	2
9	19	27	27	18	24	27	26	13	13	3	2
10	21	15	18	2	0	6	16	3	13	2	3
11	10	14	13	6	0	10	18	7	13	3	3
12	13	20	13	1	0	12	7	7	17	3	3
13	12	23	14	1	0	10	9	7	12	3	3
14	14	24	20	8	0	8	7	12	10	3	2
15	15	17	7	5	0	10	13	4	5	2	1
16	15	16	23	10	0	10	16	15	15	3	2
17	12	21	21	0	0	6	9	4	12	3	3
18	12	18	17	1	0	12	9	10	13	2	2
Total	237	293	246	61	24	157	215	113	185	39	42
mitjana	13.5	16.3	13.7	3.4	1.3	8.7	11.9	6.3	10.3	2.2	2.3

Quadre 2: resultats test de TAEC del grup dels roures

Els nombres de la part esquerra dels quadres corresponent als diferents subjectes estudiats, en canvi les inicials de la part superior dels quadres són els aspectes valorats:

RT: Resistència al tancament

EF: expansió figurativa

Or: Originalitat

RE: Riquesa expressiva

El: Elaboració

HG: Habilitats gràfiques

Fa: Fantasia

MI: Morfologia de la imatge

Co: Connectivitat

EC: Estil creatiu

AI: Abast imaginatiu

La última taula correspon a la comparació de les dues taules anteriors:

Comparació	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
Mitjana oms	9.3	5.5	3.9	1.5	0	4.3	4.3	2.3	7.4	2	1
Mitjana roures	13.5	16.3	13.7	3.4	1.3	8.7	11.9	6.3	10.3	2.2	2.3
Diferència (m.R -m.O)	4.2	10.8	9.8	1.9	1.3	7.6	7.6	4	2.9	0.2	1.3

Quadre 3: comparació dels resultats del test TAEC.

En aquest quadre es pot observar la diferència de puntuació entre els dos grups. El grup dels roures sempre es manté per sobre la mitjana del grup dels oms en tots els aspectes on la creativitat intervé. Les dades més significatives es donen en la originalitat on el grup dels roures es troba fins a 10.8 punts per sobre el grup dels oms, ja que han respost amb figures que no es repeteixen més del 2%, segons de la Torre (1991).

En el cas de l'elaboració els roures també destaquen en un 9.8 punts per sobre dels oms, ja que les seves representacions són més detallades. En canvi, en el cas de la morfologia d'imatge, la diferència entre els dos grups és gairebé insignificant.

Els oms assoleixen 41.5 punts de creativitat mitjana mentre els roures assoleixen 77.9 punts en el test de TAEC.

4.2. Valoració de les hipòtesis plantejades

Amb l'anàlisi i valoració dels resultats podem corroborar o rebutjar les hipòtesis següents:

- Els alumnes que han seguit el programa de "fer cinema" puntuen més alt en creativitat.

La primera hipòtesis queda corroborada, ja que els infants del grup que han dut a terme el programa de "fer cinema" han assolit una capacitat creativa general major en 36.4 punts que el grup dels roures.

- Els alumnes que no han seguit el projecte tenen tendència al tancament de les figures incomplertes.

La segona hipòtesis també la podem corroborar, tot i que aquesta vegada no existeix tanta diferència de puntuació entre els dos grups. La resistència al tancament és el factor que ha assolit la puntuació més alta entre el grup dels oms.

- L'alumnat que ha seguit el projecte de "fer cinema" és més original i proposa figures noves i diferents, front a la representació d'imatges habituals.

En aquest cas els roures, el grup que ha dut a terme el projecte de "fer cinema" també superen als oms. De fet, el factor de la originalitat és el més desenvolupat en el grup dels roures.

- El grup dels oms representa figures més simples i menys elaborades que el grup dels roures.

Amb una diferència de 9.8 punts els roures han representat figures més elaborades i detallades que els oms. Els oms han representat figures geomètriques simples amb poca elaboració. Potser han associat la tasca de fer al test , amb la tasca de matemàtiques que feia l'altra mestra de pràctiques en aquell grup-classe.

- El grup dels roures completa les representacions amb menor temps que el grup dels oms.

En aquest cas hem de rebutjar la hipòtesis, ja que els oms han realitzat la prova gairebé amb la meitat de temps que els oms. Potser per falta de motivació, o perquè al ser figures menys elaborades han necessitat menys temps.

- L'alumnat dels roures connecta figures entre elles per representar-ne una de significativa.

Només hi ha hagut una persona entre les 33 persones que hagi associat diferents imatges, una nena de la classe dels roures. Per tant, podríem dir que aquest ha sigut un cas excepcional i que el projecte de "fer cinema" no ha influït a potenciar la connectivitat.

- L'alumnat que ha realitzat el curtmetratge representa de forma lliure, traspasant els límits espaials.

Am 7.6 punts de diferència podem afirmar que els roures se senten més segurs i lliures a l'hora d'expressar-se, ja que els límits espaials no són una trava per ells.

- L'alumnat dels oms representa unes figures més estàtiques i sense expressivitat en front les figures dinàmiques i expressives dels roures.

Les dades de grup indiquen que aquesta hipòtesis és certa, però observant les dades individuals per subjectes, podem observar que hi ha un grup d'infants de la classe dels roures que tampoc han desenvolupat aquesta capacitat, per aquest motiu la diferència entre oms i roures és només de 4 punts.

- L'habilitat gràfica és la mateixa en els dos grups, ja que l'experiència de fer cinema no ha potenciat l'habilitat gràfica.

Tot i que els resultats diuen que els roures tenen una habilitat gràfica 2.9 punts per sobre, personalment continuaria afirmant aquesta

hipòtesi, i valoraria cert marge d'error en la correcció del test en aquest factor.

- L'harmonia del conjunt és més visible en les composicions del grup dels roures.

Igual que en la hipòtesis anterior, avaluar aquest aspecte és molt subjectiu, per tant, tot i que les dades indiquin que els roures es troben 0.2 punts per sobre, rebutjaria la hipòtesis i afirmaria que ambdós grups tenen el mateix grau d'harmonia d'imatge.

4.3. Conclusions

Recapitulant a la pregunta inicial de si "fer cinema" pot ser un bon recurs per potenciar la creativitat dels infants, hem pogut veure que segons els resultats de les dades extretes del test de TEAC podríem respondre-la amb un si rotund, tal hi com preveiem en les hipòtesis.

Totes les dades han sortit favorables a la investigació, tot i així interpretant els resultats de forma més detinguda podem observar que la fiabilitat de la prova no és gaire elevada.

En el cas de la originalitat, l'elaboració i la expansió figurativa són tres aspectes que podem corroborar sens dubte que els roures tenen més desenvolupats que els oms, ja que hi ha una diferencia de punt molt significativa. La resistència al tancament i l'abast imaginatiu, es diferencien en 4 i 4.2 punts per sobre dels oms, per tant també podríem corroborar la destresa notable dels roures respecte els oms. En canvi la resta de factors, en els quals hi ha una diferència tan baixa de puntuació, és difícil assegurar que els roures siguin més capaços, ja que hem de preveure cert marge d'error.

En resum, els resultats han estat més encertats a les meves hipòtesis del que esperava, ja que el instrument de recollida de dades ha resultat ser més subjectiu del que em pensava.

Aquest petit estudi s'ha intentat realitzar amb el màxim rigor i objectivitat, tot i així hem de tenir en compte certs factors que han fet que aquest estudi tingui una fiabilitat mitjana:

- Alguns infants del grup dels roures no van assistir a totes les sessions del projecte de "fer cinema".
- La presentació de la tasca de fer el test s'ha fet per separat a cada grup, per tant l'explicació diferent de la tasca pot influir en els resultats.
- Les correccions dels test les he fet jo mateixa, tot hi intentar no identificar de qui era cada test, al estar present a la prova intuïa a quin grup pertanyia, per tant les ganes inconscients de que els resultats del test fossin favorables a la investigació pot haver influït a la correcció.
- Que els resultats siguin favorables indica que l'alumnat dels roures és més creatiu, però no certifica que sigui gràcies a la realització del projecte de "fer cinema".

Tot i aquestes possibles variables puc afirmar del cert que potser els resultats quantitatius no són 100% fiables, no posaria la mà al foc per afirmar que els roures tenen més del triple d'originalitat que els oms, però si que afirmaria que la capacitat creativa dels roures és major que la dels infants de la classe dels oms. Només cal fixar-nos en les representacions, i sense saber gaire de creativitat pots identificar quins estan més elaborats, quins són més imaginatius, etc.

Aquesta investigació m'ha aportat principalment coneixements sobre la creativitat, un concepte difícil de descriure fins hi tot per als autors. La creativitat engloba molts factors diferents, i amb aquesta investigació he après a desglossar-los segons la idea de Saturnino de la Torre (1991) i entendre'ls individualment.

Amb l'experiència de "fer cinema" a l'escola, que també forma part de la investigació, he pogut enriquir-me d'un altre tipus d'aprenentatge, que a diferència del primer, aquest és compartit amb les mestres i els alumnes de l'escola Collbaix. He pogut observar infants motivats per fer cinema, predisposats a ajudar-se entre ells, predisposats a esforçar-se i a esperar

el torn de la seva dramatització i sobretot he vist infants emocionar-se quan mostràvem el resultat final als familiars i amics.

D'altre banda, veure que els resultats dels tests de l'aula del roures han estat notablement per sobre que els resultats del grup dels oms em satisfà molt, ja que d'alguna manera vol dir que el treball realitzat durant els dos mesos de pràctiques ha tingut sentit tant per mi com per als alumnes. A més a més, he pogut observar en els resultats d'alguns alumnes en concret que han obtingut resultats més elevats del que les meves expectatives esperaven. Així doncs, quedo satisfeta i orgullosa del resultat del projecte de pràctiques i també el projecte final de grau.

Des dels inicis de la cerca del tema del treball de final de grau vaig començar a fullejar llibres i articles sobre el cinema, quanta més informació tenia, més em desviava del tema. La proposta inicial que vaig presentar l'any passat, no té res a veure amb el que presento avui. Considero que és molt complicat no desviar-te d'un camí quan reps tanta informació nova que et fa pensar noves idees.

El tema del cinema és molt ampli, però al centrar-me en fer cinema dins l'aula no hi havia informació disponible, per aquest motiu, vaig centrar-me en la creativitat com a capacitat educable a partir de fer cinema. Considero que he intentat utilitzar aquest recurs com a metodologia per aprendre i he pogut aportar algunes afirmacions fiables per recolzar la capacitat educativa d'aquest recurs. Més concretament de la capacitat creativa.

Si pogués continuar aquesta investigació, analitzaria el grau de creativitat inicial dels infants, abans de dur a terme el projecte, i al acabar-lo els hi tornaria a fer per tal de tenir menys marge d'error al calcular-ho amb infants diferents.

Tot i així, considero que les hipòtesis han sigut encertades i precises i la metodologia utilitzada per dur a terme el procés d'investigació també.

En quant la realització global d'aquest treball considero que ha sigut molt positiu i enriquidor. D'una banda he pogut ampliar el coneixement que tenia sobre la creativitat i sobre el cinema a l'escola. A més a més, he pogut conèixer molts autors interessants i enllaços amb informació amb format multimèdia que segurament seguiré visitant. A part del coneixement que he pogut adquirir sobre l'àmbit de la creativitat i els recurs de fer cinema vull destacar també l'aprenentatge del aprendre a fer una investigació. Considero que com a mestra i també com a persona, fer petites investigacions dels dubtes o preguntes que et sorgeixen en el dia a dia fa que avancem cap a una pràctica educativa millor, o cap a una societat millor.

Aquestes petites investigacions són aquelles que espero no deixar de fer mai, ja que sense investigació no seria possible millorar i innovar, ja sigui a escala petita o gran, tots els petits avenços aporten coneixement.

La nena seguia somiant capficada en el món de les ombres i l'imaginari, com podia fer-hi entrar aquelles persones que la miraven amb ulls d'avorriment? Com podia compartir aquell món màgic? què podia fer perquè veiessin la serp sobre el sofà, els dos conillets a sota, l'elefant darrera la làmpada que només se li veia la trompa.

No existeix un manual per aprendre la creativitat, no existeix un llibre d'instruccions per ensenyar la creativitat. La creativitat cal despertar-la, hem d'emocionar els nostres alumnes, sorprendre'ls, motivar-los, mostra'ls-hi opcions, moltes opcions i maneres de fer les coses. D'aquesta manera ells descobriran la manera d'expressar-se creativament, de jugar creativament, de pensar creativament, i d'aprendre creativament.

5. BIBLIOGRAFIA

- Ambròs, A. i Breu, R. (2007). *Cine y educación: el cine en el aula de Primària i Secundaria*. Barcelona: Graó.
- Estruch, Susana (2008). *Com desenvolupar la creativitat a través de l'art en l'escola*. València.
- Gardner Howard.(2005). *Inteligencias multiples: la teoria en la practica*.Barcelona:Paidos Iberica
- Gispert, E. (2009): *Cine, ficción y educación*. Barcelona. Ed. Laertes.
- Gonzalez, J.F. (2002): *Aprender a ver cine*. Madrid. Rialp.
- Guilford, J.P. (1950): Creativity. *American Psychologist* , 5 pp.444-454
- Herrán, A. de la (2008). Creatividad para la formación. En J.C. Sánchez Huete (Coord.),*Compendio de Didáctica General*. Madrid: CCS. (pp. 557-606).
- Latorre, A.; Rincón, D. del; Arnal, J. (2003). *Bases metodológicas de la investigación educativa*. Barcelona: Ediciones Experiencia.
- Pujolàs, Pere. (2004).*El fuster artesà. Per una escola personalitzada i personalitzadora*. Universitat de Vic
- Servei d'Ordenació Curricular. (2009).*Currículum d'educació primària*. Barcelona: Servei de Comunicació, Difusió i Publicacions
- Sternberg, Robert J; O'Hara, Linda (2005). *Creatividad e inteligencia*. Madrid. Cuadernos de Información i Comunicación.
- Thorne, Kaye (2008). *Motivación y creatividad en classe*. Barcelona. Graó.
- Torre, S. de la (1991). *Evaluacion de la creatividad*.Madrid: Editorial Escuela Española, S.A.
- Torre, S. de la (1993). *La creatividad en la aplicación del método didáctico*. En M. L. Sevillano García, y F. Martín-Molero (Coords.), *Estrategias metodológicas en la formación del profesorado*. Madrid: UNED.

6. WEBGRAFIA

Catalunya en xarxa. *Pla estratègic per a la Societat de la Informació*. [en línia] Abril 1999. [Data de consulta: 13 de maig de 2013]. <Disponible a: http://www.gencat.es/csi/cat/catalunya_xarxa/>

Cinema en curs. *El Projecte*. [en línia] 2005. [Data de consulta: 14 de maig de 2013]. <Disponible a: <http://www.cinemaencurs.org/que-es/>>

International Center for Studies in Creativity Multimedia. *21st Century Skill* [en línia] [Data de consulta 13 de maig del 2013]. <Disponible a : <http://creativity.buffalostate.edu/multimedia/videos/21st-century-skill>>

Kaufman C., James. *La creatividad en la vida cotidiana*. [video]. [12 de maig del 2013]. < Disponible a: <http://www.youtube.com/watch?v=tmNznCsGgSk>>

"Sir Ken Robinson_Las escuelas matan la creatividad TED 2006" [en línia]. Youtube, 3 d'agost del 2009. [Data de consulta: 16 de novembre de 2012]. <Disponible a : <http://www.youtube.com/watch?v=nPB-41q97zg&feature=related>>

Sole, Gisela (2012). Els esquerrans i la creativitat. Centre EASD d'Olot <Disponible a: http://secundaria.uvic.cat/_treballs/14c81981e6d6a766af24d3451fd70bc13f4f6a4a_UVic.pdf>

Taylor, Andrew; Wagner, Kim; Zablit, Hadi (2012). *The Most Innovative Companies 2012* [PDF]: *The State of the Art in Leading Industries*. Boston: The Boston Consulting Group, Inc. desembre 2012. [Consulta: 4 de maig de 2013]. <Disponible a: <https://www.bcgperspectives.com>>

ANNEXOS

Treball de final de Grau d'educació
primària

PROD. GRAU D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

DIRECTOR MIQUEL PÈREZ MAS

CAMERA LAURA MARTIN FERRER

DATE VIC MAIG DE 2013

7. ANNEXOS.....	45
7.1. Memòria de pràctiques III.....	47
7.2. CD amb el curtmetratge "Imagina"	101
7.3. Tests TAEC	102
7.1.1. Tests de l'alumnat dels roures.....	103
7.1.2. Tests de l'alumnat dels oms.....	104

MEMÒRIA DE PRÀCTIQUES III

Curs 2012/13
Professor: Miquel Pérez Mas
Practiques III
Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes
Universitat de Vic
Març 2013

INDEX

0. INTRODUCCIÓ-----	p. 5
1. PRESENTACIÓ BREU DEL CENTRE I DEL GRUP-CLASSE-----	p. 6
2. ANÀLISI DE L'ÀREA-----	p. 8
3. EL TREBALL DIDÀCTIC REALITZAT A L'AULA:	
3.1JUSTIFICACIÓ-----	p. 10
3.2. PLANIFICACIÓ i DESENVOLUPAMENT -----	p. 14
3.3. AVALUACIÓ-----	p. 48
3.4. VALORACIÓ GENERAL DEL TREBALL DIDÀCTIC-----	p. 51
4. REFLEXIÓ GENERAL SOBRE LES PRÀCTIQUES III-----	p. 53
5. BIBLIOGRAFIA-----	p. 55

0. INTRODUCCIÓ

La següent memòria de pràctiques III és un recull de descripcions i reflexions de l'estada a l'escola Collbaix de Sant Joan de Vilatorrada amb el grup de primer de primària, "els roures". Dins d'aquest document hi podreu trobar des d'una contextualització de l'escola i el grup-classe, l'explicació, justificació, avaluació i valoració de la unitat didàctica que plantejo i reflexions generals del període de pràctiques III.

Més concretament, plantejo una unitat didàctica de l'àrea artística, sobre el món del cinema. No pretenc educar espectadors, ni denunciar l'accés d'ús dels mitjans audiovisuals, simplement utilitzar el cinema com a eina metodològica per aprendre.

Tampoc pretenc utilitzar el cinema en el sentit de veure pel·lícules per després poder fer un cinefòrum, o un altre tipus de treball. El que plantejo és FER CINEMA amb els nens i nenes de primer de primària amb l'objectiu d'aprendre de manera transversal, activa, significativa, emocional i social.

Aprofitant les situacions d'aprenentatge cooperatiu que ofereix fer un curtmetratge pretenc que els i les alumnes aprenguin a conviure potenciant les seves habilitats socials i individuals, intentant no deixar de banda el contingut curricular.

Al treball també hi adjunto un DVD amb les gravacions d'algunes sessions, les gravacions del rodatge del curtmetratge i el curtmetratge editat. A més d'un recull de fotografies i documents que he elaborat per dur a terme algunes de les sessions.

1. PRESENTACIÓ BREU DEL CENTRE I DEL GRUP-CLASSE

L'escola Collbaix, situada a Sant Joan de Vilatorrada, un poble de 10.454 habitants, consta d'una línia en educació infantil i una en educació primària exceptuant els cursos de primer, segon, tercer i cinquè que compten amb dues línies. La població de Sant Joan es dedica bàsicament a la indústria (cànriques i químiques) i als serveis. Des de fa uns anys, aquest poble ha experimentat un augment demogràfic important degut a la immigració procedent principalment del sud de la península. El nivell cultural de la població ha anat augmentant els últims anys. La composició dels 220 alumnes que té l'escola actualment és un reflex de la realitat socio-cultural i econòmica del poble. La llengua familiar del 31% dels alumnes és el català; del 44% és el castellà; del 22%, ambdues llengües i un 4% parla altres llengües a casa (àrab i romanès) que en tots els casos combinen amb el castellà.

L'escola fa una feina coordinada amb els Serveis Socials de l'Ajuntament, especialment en els casos d'alumnes amb risc social, i també disposa d'un servei d'Educació Especial que es coordina amb l'Equip d'Assessorament Psicopedagògic per atendre l'alumnat que necessita una atenció especial. El centre es considera ideològicament plural tant pel que fa a les idees religioses com polítiques, i té com a objectiu estimular en els alumnes els valors d'una societat democràtica: solidaritat, respecte, tolerància, actitud de diàleg, etc. També es regeix pel principi de coeducació i diversitat, excloent la discriminació per raó de sexe, i comprometent-se a avançar cap al coneixement i comprensió dels trets diferencials dels/les alumnes.

És un escola activa, que es compromet a fomentar en l'alumnat una actitud curiosa, crítica i investigadora que, mitjançant la comunicació i el treball, esdevé la base de la seva formació i de l'adquisició dels aprenentatges. Els i les alumnes estan organitzats per edats, cada grup té un tutor/a i aquests treballen coordinadament per cicles de forma diària i

per supercicles (educació infantil amb cicle inicial, i cicle mitjà amb cicle superior), setmanalment.

El grup-classe on realitzo les pràctiques és la de primer curs del cicle inicial de primària (1r B), format per 18 alumnes d'edats compreses entre 6 i 7 anys, els quals viuen en el mateix municipi. La major part pertanyen a famílies de nivell socioeconòmic i cultural mig. Gairebé tots els alumnes entenen i parlen el català i el castellà.

Hi ha un grup reduït d'alumnes, concretament 4, procedents d'altres països: 3 de marroquins i 1 d'ucraïnès (Alae, Aiman, Artem i Adrian); dels quals l'Adrian en determinats moments necessita un suport més específic al moment de realitzar certes activitats, la seva manca de vocabulari en català i castellà, n'és un dels principals problemes.

A més a més, quatre dels alumnes del grup necessiten un reforç més específic en lecto-escriptura (Àlex, Iker, Artem i Adrian); per això, es potencien diferents tipus d'agrupaments. A més, setmanalment, se'ls atén des de l'aula per als alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu.

És un grup actiu i dinàmic, força treballador i amb molta curiositat per aprendre. És fàcil motivar-los i captar la seva atenció per a la realització de diferents activitats. Són força xerraires i els costa treballar en silenci, tot i que mica en mica van aprenent a escoltar. Costa començar les tasques perquè són lents en les rutines (posar bates, deixar el llibre de lectura...) del matí i de la tarda. La relació entre ells és bastant bona, són tolerants i s'ajuden mútuament, tot i que ocasionalment sorgeixen petits conflictes.

La relació amb les mestres és bona, es mostren afectuosos i sempre estan disposats a col·laborar en les diferents tasques de la classe.

2. ANÀLISI DE L'ÀREA

L'escola Collbaix és un centre en procés de canvi, durant aquest curs 2012-2013 el personal de l'escola s'està formant i assessorant amb l'ajuda de Carme Alemany, mestra de l'escola rural El Roure Gros de Santa Eulàlia de Riuprimer, per adoptar una metodologia d'aprenentatge a través de la investigació i la observació, és a dir, a través del mètode científic.

Així doncs, durant aquest curs, els tutors i tutores dels diferents grups-classe han anat fent petits canvis en la seva metodologia incorporant espais de recerca i investigació. En el cas del grup-classe de 1rB "els roures", gràcies a la iniciativa de les dues tutores, aquests canvis han anat més enllà i han incorporat quasi totalment l'experimentació com a eix vertebrador de tots els aprenentatges, exceptuant les especialitats de música i educació física. Incorporar-les en aquesta línia metodològica és una qüestió de temps i reflexió.

L'àrea d'art té cabuda en aquests projectes d'investigació, ja que majoritàriament la forma d'expressar-se dels infants i documentar les investigacions és a través del dibuix i altres tècniques plàstiques. D'altra banda, els divendres al matí hi ha un espai de temps concret dedicat a l'educació plàstica on es treballen diferents continguts concrets com l'autoretrat, els colors freds i càlids, etc. Que a vegades es poden relacionar també amb els projectes d'investigació que està fent el grup.

En quant a la resta de l'escola, l'educació plàstica es dinamitzada per els tutors/es d'aquell grup, és a dir, no hi ha la figura de l'especialista en arts plàstiques i visuals dins el centre. Aquesta àrea es troba incorporada dins el dia a dia dels infants de forma natural i transversal amb les altres àrees i espais d'activitat lliures.

L'escola té una instal·lació situada al pati, (una cargolera anomenada "Espai nou") on hi ha una zona destinada al projecte de l'hort i també 2 espais de construcció lliure amb peces de Lego i fustes de diferents mides i formes, que s'utilitzen per potenciar el desenvolupament social i motriu dels infants.

L'experimentació i manipulació d'aquests materials té molt a veure amb l'àrea d'art, ja que estimulen la capacitat de crear, projectar i construir figures de tot tipus, explicant i expressant moltes coses.

Ja sigui una figura, una escultura, un dibuix... tot és una forma d'expressió. "Pintar és només una altra forma d'escriure un diari" (Pablo Picasso), i si observem amb atenció, l'arquitectura també ens pot explicar moltes coses.

"Una escultura o construcció pot ser un objecte, pot ser una "cosa" a l'espai, l'escultura pot ser un espai d'un lloc, la escultura pot ser tantes coses diferents...potser només cal saber mirar." (Elena Stradiotto, 2005).

També s'introdueix el concepte d'harmonia, forma i equilibri. Els infants desafien la llei de la gravetat fent construccions impossibles, fan figures simètricament perfectes, o reproduccions de llibres. S'afavoreix la capacitat d'anàlisi i interpretació de l'obra d'art que han creat. I d'altra banda, l'activitat preveu el desenvolupament de la cooperació a través del treball en equip.

3. TREBALL DIDÀCTIC REALITZAT A L'AULA:

3.1. JUSTIFICACIÓ

Durant l'estada inicial a l'escola vaig poder veure que dins l'aula de 1r B hi havia hagut molts canvis en la metodologia i de professorat, a causa de varies baixes de maternitat, i els alumnes estaven una mica desorientats. No estava del tot convençuda que tirar endavant la proposta inicial de treballar el cinema fos la millor opció en aquell moment, però parlant amb la Mont i la Dolors, les dues noves tutores del grup, vam decidir presentar-ho com a un projecte aïllat a les investigacions de ciències.

L'alumnat de 1rB és un grup molt actiu i curiós, i el projecte de les investigacions potencia cada vegada més el raonament lògic però a l'hora de proposar tasques menys pautades, menys intuïtives i més creatives havia observat que molts d'ells quedaven bloquejats i no entenien què havien de fer i com fer-ho. De manera que vaig veure convenient enfocar el projecte en aquesta línia, on potenciar la creativitat fos un dels objectius principals a assolir.

A més a més, en l'etapa de cicle inicial els infants comencen a formar subgrups dins el grup-classe i a adquirir rols més estables. Dins el grup dels roures es podien definir clarament els líders del grup-classe i en alguns casos això no era positiu per el grup. De manera que un altre dels objectius del projecte és potenciar el treball en equip on tots els infants tinguessin el seu paper trencant rols de lideratge negatiu i potenciant les capacitats d'aquells infants amb més dificultats d'aprenentatge.

Aquesta unitat de programació parteix de l'àrea d'educació artística, però no es centra únicament en aquesta àrea, sinó que pretén treballar de manera transversal amb altres àrees curriculars i sobretot tractar altres aspectes de l'educació i valors com el treball en equip, el respecte, els rols del grup-classe, entre d'altres.

La unitat didàctica planteja "fer cinema". Al llarg de les sessions anirem veient diferents tasques i elements que s'han de tenir en compte per fer una pel·lícula. I anirem pensant i creant el nostre propi curtmètratge. El producte final serà un curtmètratge fet per la classe dels roures.

En quant al contingut curricular, ens centrem en assolir l'objectiu general d'utilitzar diferents representacions i expressions artístiques i iniciar-se en la construcció de propostes visuals.

El projecte consisteix en la realització d'un curtmetratge i per tant com diu el Currículum d'Educació Primària (2009), "les senzilles dramatitzacions contribueixen a la competència comunicativa, i l'ús de la tecnologia relacionada amb les arts visuals contribueixen a la competència digital." Ens centrarem doncs, en les competències comunicativa lingüística i audiovisual i en la competència digital.

L'alumnat de 1er B s'introduirà per primera vegada en el món del cinema des de la perspectiva d'un guionista, un director, dels càmeres, maquilladors i altres professionals del cinema. Per tant, alguns dels objectius més concretes de l'àrea d'educació artística són aprendre conceptes i terminologia bàsica del món del cinema, l'ús d'eines digitals com les càmeres de filmar i fotografiar, i l'elaboració creativa de vestuari, maquillatge i escenografia.

Aquest projecte no pretén apuntar directament sobre un objectiu de contingut didàctic per assolir-lo ràpidament, sinó que pretén produir i aconseguir una bona atmosfera afectiva i emocional sobre la qual trobar el desig i l'emoció de conèixer.

Aquesta unitat de programació parteix de la metodologia "L'emoció de conèixer i el desig d'existir"¹⁰ dissenyada per Nicola Cuomo, professor de Pedagogia Especial i de Didàctica d'Integració a la Universitat de Bolonya. Com diu Alice Imola¹¹(2008) , "és un mètode educatiu d'ensenyament que posa les experiències, els aprenentatges i els conceptes no en una simple suma de relacions, sinó en un context on l'aprenentatge psico-emocional és essencialment una experiència qualitativa de maduració, i està dirigit especialment a fer néixer l'emoció de conèixer i el desig d'existir,

¹⁰ Mètode educatiu de Nicola Cuomo, professor de Pedagogia Especial i de Didàctica d'integració a la Facultat de Ciències de la Educació de la Universitat de Bologna.

¹¹ Alice Imola, doctora en Pedagogia Especial a la Universitat de Bologna.

juntament amb les competències per ser capaços de resoldre nous problemes i imprevistos".

"Les dificultats d'aprenentatge no es troben en el contingut sinó, en el camí, en el mètode, en les situacions, en el context i si no s'alimenta el desig de conèixer o la curiositat i si no s'estimula la imaginació, no es produeix la situació de benestar que facilita l'aprenentatge." (Nicola Cuomo, 2007)

Així doncs, per produir aquesta situació de benestar i provocar la curiositat dels infants, el projecte parteix de l'aparició d'una maleta perduda plena d'objectes relacionats amb el cinema. Aquesta maleta ens porta a conèixer en Robbin, un director de cinema que els hi proposa fer un curtmetratge. A més a més, les diferents sessions proposades en aquesta unitat didàctica parteixen d'una disposició estratègica de recursos i materials que sorprenen (el muntatge de les ombres xineses, desplegament de teles...) i experiències agradables per als alumnes on el desig de conèixer es desperta fàcilment i els infants estan predisposats a aprendre.

Com hem va dir el professor Matuli durant l'estada de pràctiques a Itàlia, fer cinema implica interaccionar amb els altres, amb els objectes, amb els espais, no pretén adquirir una habilitat única, sinó proporcionar una ocasió de benestar, on descobrir el plaer de fer, de cansar-se, de veure, de descansar, de tocar, observar, reposar, mirar l'altre i esperar que el desig em conquisti i m'envaeixi.

A banda de la metodologia de l'emoció de conèixer de Nicola Cuomo, la intervenció educativa segueix una línia clarament constructivista, ja que, és aquest model el que permet un desenvolupament individual dins el grup i proporciona atenció a tots els infants.

Les activitats proposades són molt participatives on l'infant és l'autor dels seus aprenentatges, construeix el seu propi coneixement a partir d'experiències pròpies, del diàleg entre els companys i de l'ajuda ajustada i contingent del mestre. Les activitats i continguts parteixen dels

coneixements previs del alumnes i del seu nivell maduratiu, dels seus interessos i de l'entorn on es desenvolupa.

Resumint, alguns dels principis pedagògics que es tenen en compte en aquesta UP són:

L'**experimentació**; l'alumne observa, manipula, i experimenta. Es fomenta la curiositat i la descoberta per millorar la capacitat d'aprenentatge.

La **individualització i integració**; cada infant té un ritme d'aprenentatge i desenvolupament propi. Es té en compte aquesta diversitat, ja que en la realització d'un curset hi ha moltes tasques diferents a fer, i cada alumne pot trobar el seu lloc.

La **creativitat**; es fomenta l'activitat lliure i creativa, la manifestació espontània i lliure de la personalitat.

La **motivació**; es crea un ambient de benestar on els infants tenen ganes de conèixer i curiositat d'aprendre.

La **socialització i cooperació**; la UP va encaminada a potenciar el treball en equip entre els alumnes.

3.2. PLANIFICACIÓ I DESENVOLUPAMENT

TÍTOL	CICLE	SESSIONS	BLOC CURRICULAR	AUTOR/A
UN DIRECTOR DE CINEMA HA PERDUT LA MALETA: El cinema és un bon recurs per treballar l'expressió i l'ús d'eines digitals. A partir de la troballa d'una maleta perduda i d'un seguit de situacions, fem sorgir l'emoció i el desig de saber com es fa un curtmetratge.	1r Cicle inicial	10 sessions	Interpretar i crear. Dimensió comunicativa. Dimensió literària.	Laura Martin
OBJECTIUS D'ÀREA D'EDUCACIÓ ARTÍSTICA		CONTINGUTS		
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Explorar, conèixer i experimentar les possibilitats que ofereix la veu, el cos, els sons, els instruments, l'experiència artística, la comunicació audiovisual, els materials i les TIC, mitjançant els llenguatges artístics i la realització de projectes expressius i de comunicació.</u> • <u>Valorar i gaudir de la interacció en el grup i el cooperativisme, tot participant conjuntament en la planificació de les</u> 		<p>INTERPRETAR I CREAR (Visual i plàstica)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ús progressiu de materials digitals • Elaboració de missatges audiovisuals a partir de la percepció sensorial, la imaginació, les experiències, la realitat, les idees i les emocions, tot preveient els recursos necessaris i les possibilitats de materials i avançant amb confiança i satisfacció en els diferents processos de producció. • Incorporació i utilització de terminologies pròpies del llenguatge cinematogràfic. 		

<p><u>activitats i de la producció per crear un sentit de comunitat, desenvolupant una relació de confiança en la dinàmica de les activitats i compartint amb els companys i les companyes idees, valoracions i projectes.</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Utilitzar la comunicació audiovisual i les TIC per a la cerca d'informació i conèixer els codis del llenguatge audiovisual per elaborar produccions, tant de forma autònoma com en combinació amb altres mitjans i materials.</u> 	
OBJECTIUS D'ÀREA DE LLENGUA CATALANA I LITERATURA	CONTINGUTS
<ul style="list-style-type: none"> • <u>Expressar-se oralment, adequant les formes i el contingut als diferents contextos i situacions comunicatives, i mostrant una actitud respectuosa i de col·laboració.</u> 	<p>DIMENSIÓ COMUNICATIVA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Producció de textos orals memoritzats i de producció pròpia adaptant l'entonació, el to de veu o el gest a la situació comunicativa. • Participació activa en interaccions amb el grup i el mestre en qualsevol situació comunicativa de l'àula amb respecte per les normes que regeixen la interacció oral(torns de paraula, to de veu,

	<p>ritme).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Interès i respecte per les intervencions dels altres. <p>DIMENSIÓ LITERÀRIA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Composició dels elements fonamentals d'un relat audiovisual (personatges, espais, accions).
<p>RELACIÓ AMB ALTRES ÀREES:</p> <p>Àrea de coneixement del medi natural, social i cultural: coneixement i experimentació entorn el concepte ombra i entorn el sentit del gust.</p>	

ACTIVITAT 1 – LA MALETA PERDUDA		
<p>Les mestres presenten als alumnes una maleta perduda. L'obrim i intentem esbrinar a qui pertany. Trobem que hi ha un nom, una direcció i un correu electrònic escrites en una targeta. Decidim enviar-li un correu electrònic perquè vingui a buscar la maleta.</p>		
OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT		
<ul style="list-style-type: none"> - Participar activament en interaccions amb el grup i el mestre. - Produir un missatge formal tenint en compte la seva estructura. 		
MATERIALS I RECURSOS	ASPECTES QUE EL/LA MESTRE/A HA DE PREPARAR	
<p>La maleta amb material de cinema (claqueta, càmera fotogràfica, càmera de filmar i trípode)</p> <p>Targeta amb el nom i l'adreça del director de cinema inventat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Fer la targeta personal del director de cinema. - Preparar un espai i ambient especial per presentar la maleta. 	
PASSOS A SEGUIR	SUPORT I AJUDES	AVALUACIÓ

1. Una mestra explica que ha trobat una maleta perduda. La porta a la classe dels roures perquè l'ajudin a esbrinar de qui pot ser.	La mestra col·loca la maleta sobre una taula central i l'obre.	Els alumnes escolten atentament a la mestra.
2. Mirem els objectes un per un i en parlem una mica per veure si els infants saben perquè serveixen, com es diuen, què són...	<p>Els mestres van ensenyant el material i demanen als infants coses relacionades amb cada objecte.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Què és aquest objecte? - Per a què serveix? - Quina altra utilitat podríem donar-li? 	<p>Els alumnes participen activament donant respostes raonades a les preguntes de les mestres.</p> <p>Els alumnes respecten el torn de paraula i valoren la intervenció dels altres.</p> <p>Fan hipòtesis argumentades sobre qui pot ser el propietari o la propietària de la maleta.</p>
3. L'últim objecte és una targeta amb la identificació d'una persona. Suposant que és el o la propietària de la maleta pensem com contactar-hi.	<p>Els mestres guien l'activitat per arribar a que els infants decideixin enviar-li un correu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Qui deu ser aquesta persona? - Potser sap de qui és la maleta? - Potser és la seva 	<p>Els alumnes respecten el torn de paraula i valoren la intervenció dels altres.</p> <p>Mostren interès per l'activitat.</p>

	<p>maleta?</p> <p>- Com podem fer per contactar-hi?</p>	
<p>4. Tots junts pensem que escriure en el missatge.</p>	<p>La mestra farà de medidora i a l'hora introduirà el coneixement de quines parts ha de tenir un missatge.</p>	<p>Els alumnes participen en la realització del missatge.</p> <p>Tenen en compte les diferents parts que ha de tenir un missatge.</p>
<p>5. Un cop escrit el missatge directament al ordinador l'enviarem a l'adreça de correu de la targeta i esperarem la resposta.</p>	<p>La mestra enviarà el correu electrònic mostrant com es fa als alumnes.</p>	<p>Els alumnes han escoltat amb atenció.</p>

Al entrar a l'aula, els nens i nenes de la classe dels roures van començar a demanar què era aquella maleta. La maleta va servir com a objecte captivador de l'atenció dels infants per iniciar l'activitat.

Mica en mica, es va fer silenci i els infants van escoltar atentament i encuriots quina era la història d'aquella maleta. Un cop havia explicat que no sabia de qui era, els hi vaig demanar ajuda per trobar el propietari. De seguida van dir que si. Vaig obrir la maleta i els hi vaig demanar que s'aproximessin per poder

veure millor els objectes i els poguessin manipular. Mica en mica vam anar parlant de tots els objectes de la caixa. Va ser una manera de saber quin era el seu coneixement previ sobre aquells objectes i també sobre el cinema. A més a més vam poder posar en comú el coneixement de tots els infants. Alguns coneixien la claqueta i d'altres la van descobrir en aquell moment. També vam veure càmeres de fotografies que tots van identificar fàcilment i càmeres de gravar. També hi havia un trípod que la majoria sabien per a què servia però no en coneixien el nom.

Per últim, la Núria va agafar una targeta i la va llegir. Era difícil llegir allò, semblava que estava en anglès, però les ganes de saber què hi deia van fer que ho acabes llegint. Era un nom, una adreça, i un correu electrònic. De seguida va sorgir la idea d'avisar-lo, o d'enviar-li la maleta a casa seva. Les mestres van proposar d'escriure-li un correu electrònic, i la classe dels roures hi va estar d'acord.

Com que ja era l'hora d'esmorzar, vaig proposar escriure jo mateixa el missatge durant l'hora del pati, i la gran majoria de la classe es va quedar a escriure'l. Volien demanar-li si ens deixava la maleta durant uns dies per fer servir les càmeres, també li detallaven tot el que hi havia dins la maleta per assegurar que fos la seva, fins i tot vam escriure la part final del comiat amb anglès, ja que l'adreça ens indicava que era de Londres.

Fent el correu vaig aprofitar per explica'ls-hi les diferents parts que havia de tenir un missatge, i també vam aprofitar per veure a la bola del món on estava situat Londres.

Aquesta activitat va servir per introduir un ambient de curiositat i emoció de conèixer. I també introduir algun vocabulari clau del món del cinema.

Aspectes de millora:

- Preparar preguntes concretes per alumnes menys xerraires per afavorir la màxima participació, ja que, hi ha alumnes més tímids que tot i saber la resposta no participen tant com els altres.

ACTIVITAT 2 **La maleta té propietari**

El personatge desconegut respon amb un videotrucada a l'escola. Ens explica que és un director de cinema anglès de Londres, i que aquests dies està enfeinat i no pot venir a buscar la maleta. El director explica que té un problema, d'aquí unes setmanes ha d'entregar un curtmetratge, i com que ara mateix no pot començar la feina perquè no té la maleta amb el material, demana als infants si poden començar a fer el curt. Ell els anirà guiant a través de correus electrònics, i els alumnes aniran explicant com va el procés a partir de correus electrònics també, ja que estarà uns dies fora de casa. Accepten el repte?

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT

- Comprendre totalment el que explica el director i el que els hi proposa.
- Mostrar interès i respectar el torn de paraula.

MATERIALS I RECURSOS	ASPECTES QUE EL/LA MESTRE/A HA DE PREPARAR
<ul style="list-style-type: none"> - Projector - Webcam i micro - Ordinador amb connexió a Internet. - Pantalla 	<ul style="list-style-type: none"> - Buscar una persona que es faci passar per director de cinema. - Comprovar que la connexió a internet, el so i la imatge funcionin bé abans de fer la videotrucada

FITXES DE TREBALL PER ALS ALUMNES		
Cap		
PASSOS A SEGUIR	SUPORT I AJUDES	AVALUACIÓ
1. La mestra introdueix que en Robbin s'ha posat en contacte i que ara el veure'm a través de la pantalla.		
2. En Robbin ens explica qui és, que es dedica a fer pel·lícules, i ens demana ajuda per fer un curtmetratge		Els alumnes escolten l'explicació d'en Robbin.
3. Els alumnes tenen torn de preguntes per fer-li a en Robbin.	La mestra regula el torn de paraula per fer preguntes al director.	Els alumnes participen activament interaccionant amb en Robbin. Els alumnes respecten el torn de paraula.
4. En Robbin respon totes les preguntes i introdueix algun vocabulari nou per als alumnes. Per exemple curtmetratge.		Els alumnes mostren interès per saber què han de fer. Els alumnes s'interessen per saber aquelles paraules que no entenen.

Els nens arriben a l'aula després del pati i es troben la pantalla del projector oberta. Alguna cosa està passant, així que mica en mica els hi

dic que s'assentin al seu lloc perquè algú vol parlar amb nosaltres. Quan tots estem a punt en Robbin surt per la pantalla. Tots queden bocabadats, i de seguida comencen a fer preguntes. Intentem posar ordre, i regulem els torns aixecant la mà. Per poder parlar han de venir a parlar per el micròfon. Els infants li fan moltes preguntes, sobre la maleta i també sobre la seva vida:

L'alumne Jose Manuel Lopez va preguntar: "Allà on vius, a Londres, parlen anglès?"

L'alumne Alvaro Giraldez va preguntar: "Quantes pel·lícules has fet?"

El Robbin els hi explica i els hi proposa fer un curtmetratge. I els roures accepten el repte. Tallem la connexió i parlem del que acaba de passar fent una síntesi perquè tots els alumnes ho entenguin.

Aquesta activitat introdueix la unitat didàctica, ja que explica què farem un curtmetratge, i que en Robbin ens anirà guiant a través de correus.

Aspectes de millora:

- Igual que a la sessió anterior, hauria d'haver potenciat la participació d'alguns alumnes poc participatius.
- Podria haver allargat la sessió i proposar una activitat després de la videotrucada, perquè els infants estaven molt motivats.

ACTIVITAT 3- DE LES OMBRES AL CINEMA	
Fem un tastet als orígens del cinema	
OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT	
<ul style="list-style-type: none"> - Entendre el concepte d'ombra - Potenciar la creativitat fent associacions de mots divergents. 	
MATERIALS I RECURSOS	ASPECTES QUE EL/LA MESTRE/A HA DE PREPARAR
- Projector de	- muntatge per fer ombres xineses

transparències	- 5 cartes explicant l'activitat	
- Llençol blanc		
- paper de cel·lofana de colors		
FITXES DE TREBALL PER ALS ALUMNES		
5 cartes que expliquin què ha de fer cada grup		
PASSOS A SEGUIR	SUPORT I AJUDES	AVALUACIÓ
1.Els nens i nenes entren a la sala i es troben el muntatge fet, amb una música ambient i amb coixins al terra. Cada nen s'asseu a un coixí i la mestra comença a fer preguntes.		
2.Què és una ombra? Qui pot tenir ombra? de quin color son? Quantes ombres denim cadascú?		Els alumnes respecten l'opinió i les aportacions dels seus companys. Els alumnes participen activament proposant respostes a les preguntes de la mestra. Els alumnes esperen el seu torn de paraula.
3.Després es divideixen amb 5 grups i se'ls hi proporciona una carta que explica què han de fer. Inventar-se	El docent intervindrà per ajudar en la comprensió de la lectura de la carta.	Els alumnes llegeixen i comprenen els que se'ls demana a la carta.

una història amb les tres paraules que hi surten.		
4. Cada grup crea una història i material per representar-la.	El docent intervindrà per reconduir algun aspecte que ell cregui.	Els alumnes respecten l'opinió i les aportacions dels seus companys. Els alumnes participen activament proposant com pot seguir la història. Els alumnes tenen en compte com s'elabora una història.
5. Cada grup representa la història i la gravem amb la càmera.	El docent grava la història.	Els alumnes adapten el to de veu a la situació comunicativa.

Igual que en les dues sessions anteriors, partim d'un muntatge que sorprengui els alumnes. En aquest cas, el muntatge de les ombres xineses, però no a l'aula dels roures sinó a l'aula polivalent on hi havia un escenari. Els infants estaven una mica excitats, ja que anar a aquella aula era sempre motiu d'alguna activitat especial.

Primer vam seure a la classe de 1er i els vam calmar una mica, i després vam anar tranquil·lament fins l'aula polivalent, que estava a les fosques i hi havia una música de fons. Cada nen havia de seure sobre un dels coixins.

Els infants esperaven una explicació de tot allò. Així que vaig començar a fer algunes preguntes amb l'objectiu de que aprenguessin què era una ombra:

Què és una ombra? De quins colors poden ser?

Qui o què pot tenir ombra? Quantes ombres podem tenir?

De quina mida són les ombres?

A partir de les seves respostes, feia altres preguntes per guiar-los cap a la resposta correcta, o fèiem proves amb el muntatge de les ombres xineses.

Vam comprovar que les ombres eren negres i que podien ser de colors si hi posàvem un paper més transparent. Vam imaginar-nos que a l'aula hi

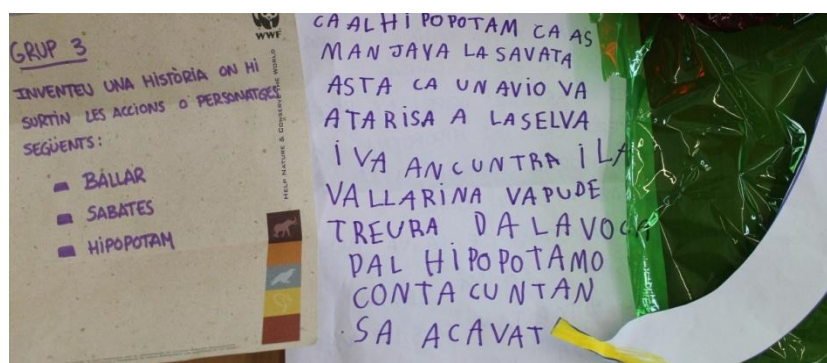
havia dues finestres, i ens arribava la llum de dos llocs diferents i de seguida van entendre que llavors tindríem dues ombres, i sabien identificar on estaria cada ombra.

A partir de la pregunta qui o què pot tenir una ombra, els infants van començar a proposar moltes persones, així que la següent pregunta va ser, si la cadira tenia ombra. a partir d'aquí va sortir un llistat gegant de coses, fins que vam arribar a la conclusió que tot tenia ombra. I la finestra que te ombra? I van arribar a la conclusió que allò transparent no té ombra.

A la pregunta quina mida tenen les ombres va ser més complexa. Així que vaig decidir esperar a que fessin la segona activitat perquè ells mateixos ho descobrissin.

La següent activitat era presentada en forma de carta, perquè els propis infants haguessin de llegir i comprendre què havien de fer. L'objectiu principal d'aquesta activitat era potenciar la creativitat amb la creació d'històries, treballar en equip i completar la descoberta de les ombres.

A partir de tres paraules (cuinar/bruixa/nas, ballar/sabates/hipopòtam, explorador/lupa/museu, mico/termòmetre/plàtan) cada grup va crear una història i els materials que necessitaven per representar-la amb ombres xineses.

Per fomentar la imaginació es necessita associar paraules diferents.
(Gianni Rodari, 1976)

El resultat va ser molt bo, cada grup va inventar una historia sense cap dificultat. I l'experimentació de les ombres xineses va servir per entendre com aconseguir ombres de colors, com fer que un personatge sigui més gran que un altre apropant-nos o allunyant-nos del focus de llum, quins materials utilitzar perquè simulin allò que volem representar...

L'alumna Enara Masplà explica: "Amb un llum i una tela i amb un plàstic blau semblava com si estiguéssim al cel."

L'alumna Lucía Pradas explica: "Vem ficar-nos darrera la tela i sortien ombres."

Grup a grup van fer la representació final davant la càmera i finalment vam veure totes les gravacions amb el projector a la classe. D'aquesta manera també es van poder veure a ells mateixos, i a l'hora de representar la història només hi havia el grup que actuava, de manera que hi havia un ambient més tranquil per a fer la gravació.

Aspectes de millora:

- La sessió va ser molt llarga, es va convertir en dues sessions diferents hauria d'haver controlat més el temps.
- Aquesta vegada tots els nens van participar molt bé, però no puc assegurar que tots els nens entenguessin el concepte d'ombra, ja que no ho vaig avaluar de cap manera.

Planifiquem les diferents tasques que cal fer abans de començar a gravar el nostre curtmetratge.

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT

- Organitzar les tasques per fer un curtmetratge

MATERIAL I RECURSOS	ASPECTES QUE EL MESTRE/A HA DE PREPARAR
<ul style="list-style-type: none"> - cartolina - targetes amb les tasques 	<ul style="list-style-type: none"> - escriure les diferents tasques a les targetes

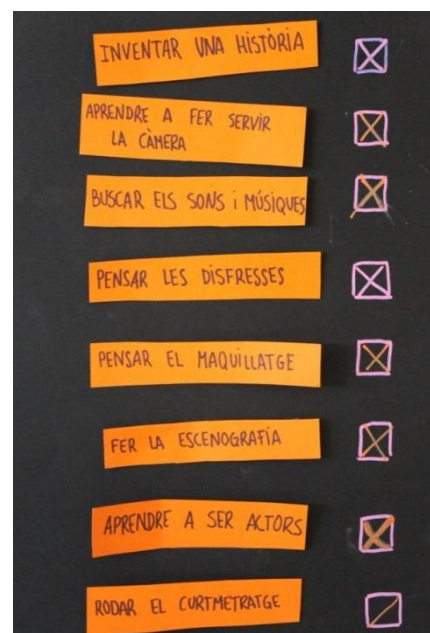
FITXES DE TREBALL PER ALS ALUMNES

cap

PASSOS A SEGUIR	SUPORT I AJUDES	AVALUACIÓ
1. La mestra els hi explica que en Robbin li ha enviat un llistat de tasques que hauran de fer al llarg del curtmetratge. I els hi demana a ells que diguin quines tasques creuen que haurem de fer per fer un curt.		Els alumnes escolten amb atenció.
2. Els nens fan aportacions. I van penjant en una cartolina més grossa totes les tasques que van sortint.	La mestra els guia per arribar a la resposta que busca.	Els alumnes fan propostes respectant el torna de paraula.

Els alumnes han de saber en tot moment en quin punt del procés es troben per poder assolir un aprenentatge significatiu des del punt de vista lògic. (Ausubel, 1976)

Abans de començar a fer el curtmetratge cal que els infants sàpiguen què estem fent i què farem al llarg del procés. Així que aquesta activitat té l'únic objectiu de situar-nos i entendre què farem.

ACTIVITAT 5- **ELS PERSONATGES DE LA NOSTRA HISTÒRIA**

En Robbin ens proposa alguns personatges relacionats amb els contes i les històries de la literatura infantil. Cada nen/a escull el personatge que més li agrada i busquem els llibres de les seves històries per saber-ne més coses.

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT

- Conèixer i identificar personatges rellevants de la literatura infantil.
- Escollir un dels elements fonamentals per al relat audiovisual, els protagonistes.

MATERIAL I RECURSOS

- ordinador
- projector
- power point amb imatges de personatges
- paper, llapis i goma

ASPECTES QUE EL MESTRE/A HA DE PREPARAR

- Power point amb un recull d'imatges de personatges dels contes i històries de la literatura infantil.

FITXES DE TREBALL PER ALS ALUMNES

Cap

<i>PASSOS A SEGUIR</i>	<i>SUPORT I AJUDES</i>	<i>AVALUACIÓ</i>
1. La mestra obre el projector amb el power point, que té una música inicial.		
2. Els infants seuen i la mestra explica que cadascun d'ells ha d'escollir un personatge dels que anirem veient.	Power point	Els alumnes escolten amb atenció les indicacions de la mestra.
3. La mestra mostra els personatges com si fos una endevinalla, perquè els nens estiguin atents i sigui com un joc.	Power point. La mestra pot donar pistes com: és un personatge que tenia l'àvia malalta i li va anar a portar menjar a l'altra banda del bosc.	Els alumnes participen respectant el torn de paraula. Els alumnes escolten les pistes de la mestra.
4. Els encarregats de material reparteixen fulls, llapis i goma. I cada infant escriu el nom de tres personatges que li agradaria ser.	Power point. La mestra torna a passar ràpidament les imatges per si no recorden d'algun nom.	Els alumnes tenen criteri pròpi per escollir un personatge. Els alumnes escriuen sense faltes i amb bona lletra els noms dels personatges.
5. La mestra recull els fulls i els nens/es que han acabat poden començar a esmorzar.		

Per agilitzar la feina de crear una història, vam decidir delimitar les opcions i fer que tots els personatges fossin extrets del llibre "Un i un i un són cent" que vaig conèixer a l'assignatura de didàctica de la literatura infantil. En aquest llibre hi ha 100 personatges extrets de contes i històries de la literatura infantil, i vam decidir mostrar-ne uns quants als nens i nenes de la classe dels roures perquè n'escollissin un cadascú.

El power point era una bona eina per atreure l'atenció dels infants, ja que no només rebien la informació amb les orelles sinó també visualment. A més a més la presentació de cada personatge en forma de joc d'endevinalles va fer que els infants passessin una bona estona i estiguessin molt atents fent l'activitat.

Com que sobrava temps, vaig decidir començar a explica'ls-hi que ara ja teníem els protagonistes de la nostra història més o menys decidits, i que ara faltava pensar el què passa, on passa, quan passa... vam anar apuntant a la pissarra llocs on podia passar la nostra història, i després quin podria ser el problema de la nostra història, però els infants no relacionaven els personatges que acabàvem d'escollir amb el que parlàvem ara. Algunes propostes eren, que els aliens ataquessin la terra. Ho vam deixar aquí, i van anar a esmorzar.

Un cop vaig tenir totes les fitxes dels alumnes vaig fer un quadre d'excel per intentar que cadascú pogués representar un dels personatges que volia. Podia quadrar a tothom menys en Daniel, així que vaig decidir anar a buscar-lo un moment i explicar-li que si volia podíem anar a la biblioteca

a buscar un personatge. Així ho vam fer i va trobar un personatge al seu gust, en Tarzan.

Aspectes de millora:

- Mesurar bé el temps de la sessió.
- Al sobrar temps vaig voler improvisar i avançar feina de la creació de la història, i no vaig tenir en compte els coneixements previs dels alumnes. Els alumnes no entenien què els hi demanava.

ACTIVITAT 6- CONEIXEM MÉS COSES DELS NOSTRES PROTAGONISTES		
Cada alumne rep la un conte del seu personatge per conèixer la seva història i per veure com va vestit i quin caràcter té.		
OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT		
<ul style="list-style-type: none">- Reconèixer el personatge que han d'interpretar i llegir el seu conte.- Conèixer les històries d'alguns personatges rellevants de la literatura infantil		
MATERIAL I RECURSOS		ASPECTES QUE EL MESTRE HA DE PREPARAR
<ul style="list-style-type: none">- Contes dels personatges- Ilapis, fulls i gomes		<ul style="list-style-type: none">- Preparar-se els contes per explicar als alumnes
FITXES DE TREBALL PER L'ALUMNAT		
Fitxa amb un requadre on dibuixar el personatge i espai per descriure físicament el personatge		
PASOSA SEGUIR	SUPORT I AJUDES	AVALUACIÓ
1. la mestra anuncia que ja sabem que representarà cada personatge. Han de		Els alumnes es preparen per començar.

seure i estar ben atents.		
2. La mestra va agafant els contes de sobre la seva taula i li dona a un infant que serà l'escolli't per representar-lo.		Els infants escolten amb atenció i no s'enriuen de les eleccions dels companys.
3. Cada alumne/a mira el seu conte i dibuixa el seu personatge a la fitxa.	La mestra donarà suport als infants que ho necessitin	Els infants llegeixen amb silència i observen amb atenció el seu conte.
4. Després la mestra explica un conte d'un dels personatges, en Max. El país dels monstres. Fins a llegir-ne 3 o 4. I acabar la sessió.		Els infants escolten amb atenció el conte que els hi expliquen.

Aquesta sessió servia per començar a donar responsabilitat i protagonisme a cadascun dels infants. Ara tots se sentien part del curtmetratge, perquè cadascú d'ells era important, únic i imprescindible.

A més a més, cada infant tenia el seu llibre, diferent al del costat, perquè era la història del seu personatge, del personatge que només ell havia d'interpretar. D'aquesta manera les mestres no vam haver d'insistir perquè llegissin el llibre, ells mateixos van començar a fullejar-lo i llegir-lo.

La segona part de l'activitat també va anar molt bé per conèixer històries dels personatges que més desconeixíem. Vaig decidir llegir la història d'en Max, del país dels monstres, ja que era conte preciós que no coneixien . A

més a més, qui representaria en Max era l'Adrià, un nen nouvingut que no entenia massa la llengua i que tenia dificultats d'aprenentatge. Dins el grup-classe passava desapercebut i era una mica vergonyós, a vegades per por a equivocar-se. Era acceptat i la resta de companys tenien cura d'ell, però era important potenciar que se sentís part del grup i d'aquell curtmetratge. I també li aniria bé ser protagonista durant una estona.

A tots els hi va agradar molt la història d'en Max i semblava que a l'Adrià li agrada protagonitzar un personatge que a la resta els hi agradava molt.

Durant tot el curtmetratge vam deixar els contes en una cistella a l'aula perquè poguessin mirar-se'ls a les estones lliures.

Aspectes de millora:

- Alguns llibres estaven escrit amb lletra lligada i costava llegir-los. S'hauria d'haver buscat tots els llibres amb lletra de pal.
- Alguns nens van començar a dibuixar el personatge abans de llegir el llibre. Ara donaria primer el llibre i esperaria una estona a donar la fitxa perquè dibuixessin.

ACTIVITAT 7- FEM PROVES DE MAQUILLATGE I DISFRESES

Els infants experimenten amb teles i pintures com si fossin professionals per fer-se la disfressa i preparar el maquillatge que necessitaran el dia de la gravació.

OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT

- Potenciar la creativitat dels infants creant el seu propi vestuari i maquillatge
- Potenciar el treball en equip.

MATERIAL I RECURSOS	ASPECTES QUE EL MESTRE HA DE PREPARAR
<ul style="list-style-type: none"> - pintures i maquillatge - 1mirall - crema hidratant - tovalloleta humides - teles de roba - tisores - metro - llapis i gomes 	<ul style="list-style-type: none"> - distribuir els material per espai i crear un ambient de vestuari i maquillatge.

FITXES DE TREBALL PER L'ALUMNAT

Fitxa amb un requadre on dibuixar el personatge i espai per descriure físicament el personatge

PASOSA SEGUIR	SUPORT I AJUDES	AVALUACIÓ
1. La mestra explica que hi ha un espai preparat perquè puguin fer proves de maquillatge i fer-se la disfressa. Insisteix en que primer de tot hem		Els infants escolten amb atenció les indicacions del mestre.

de posar-nos crema abans de maquillar-nos. I que després d'experimentar amb el maquillatge i les teles caldrà apuntar el material que necessitem el dia de la gravació per maquillar-nos i vestir-nos, a la fitxa de l'última sessió on vam fer el dibuix.		
2. L'activitat es farà a l'aula polivalent. Entrem a la sala i els infants troben la seva bossa amb roba per la disfressa que han portat de casa. Primer s'han de vestir amb allò i després poden fer lliurament.	La mestra donarà suport als infants que ho necessitin	Els infants fan les seves pròpies creacions amb les teles i el maquillatge. Els infants s'ajuden entre ells. Els alumnes troben solucions alternatives a problemes que sorgeixen.
3. Abans d'acabar la sessió la mestra avisa una altra vegada que han d'omplir la fitxa.		

Diuen que tots els nens i nenes neixen artistes, i que si no ens equivoquem, mai serem capaços d'aprendre. Amb aquesta activitat tant lliure, volia que els alumnes fossin autònoms i capaços de crear el seu propi vestuari i maquillatge equivocant-se i tornant a començar.

Donar les indicacions de tota la sessió abans d'entrar a la sala i veure tot aquell material va ser una bona idea, ja que sinó segurament hagués sigut impossible que paressin atenció per escoltar què havien de fer estant atrets per tantes coses.

Va ser una tasca difícil per la mestra no donar indicacions mentre creaven disfresses i s'equivocaven amb les mides, o entendre que era normal que hi hagués una mica de descontrol.

L'alumne Artem explica: "La Núria em va ajudar a pintar-me la cara i, jo vaig ajudar al Alvaro per fer la roba."

Com els alpinistes, els alumnes arriben més fàcilment als cims més alts del seu aprenentatge quan ho fan formant part d'un equip cooperatiu. (Johnson, Johnson i Holubec, 1999). L'ajuda mútua porta a una clima favorable per aprendre, i l'aula es converteix en una petita comunitat d'aprenentatge on tots aprenem de tots. (Pujolàs, 2008)

Un altre dels punts importants de la sessió va ser el treball en equip. A causa de la falta de miralls, els infants havien de maquillar-se entre ells, i fer els vestits sol era una tasca molt complicada. Així que la cooperació va anar molt bé per unir encara més el grup classe.

Una altre de les coses que em va agradar molt veure va ser com l'Aiman i la Lúdia es van preocupar per ajudar l'Adrià a fer-se la disfressa.

Fer la fitxa final, on havien d'escriure el material que necessitarien el dia de la gravació i tancar la sessió va ser una mica més difícil. Els hi va agradar tant maquillar-se i disfressar-se que fins hi tot ens hi vam quedar a l'hora del pati. Abans d'acabar es van tornar a canviar de roba i cadascú va guardar la seva disfressa a la seva bossa.

Aspectes de millora:

- Preveure un espai de temps per endreçar el material.

ACTIVITAT 8- UNA VINYETA PER ESCENA		
Els infants fan un còmic amb la història del curtmetratge, per entendre què son les diferents escenes.		
OBJECTIUS DE L'ACTIITAT		
<ul style="list-style-type: none">- Aprendre què són les diferents escenes d'una pel·lícula- Entendre i comprendre tota la història del nen que ha perdut la imaginació.- Introduir terminologia específica del teatre i el cinema com escenografia i atrezzo.		
MATERIALS I RECURSOS		ASPECTES QUE EL MESTRE HA DE PREPARAR
<ul style="list-style-type: none">- fitxa vinyetes- llapis, gomes i colors		<ul style="list-style-type: none">- la fitxa amb les vinyetes i l'explicació dels fets d'aquella vinyeta.
FITXES DE TRABALL PER ALS ALUMNES		
Fitxa en forma de vinyetes		
PASSOS A SEGUIR	SUPORTS I AJUDES	AVALUACIÓ
1. La mestra explica que en Robbin ha escrit un correu, li ha agradat molt veure quins personatges havíem escollit i ens envia una proposta	La mestra s'ajuda del personatge inventat per justificar l'activitat.	Els infants escolten a la mestra

d'història.		
2. La mestra explica el conte fent interactuar als personatges, és a dir als infants.	La mestra utilitza el joc de: "sóc la Marta i saludo així" per presentar els personatges dins la història	Els infants escolten atentament la història i participen activament a l'activitat.
3.Després d'explicar la història els infants encarregats del material reparteixen la fitxa, llapis i gomes.		
4. La mestra explica què és una escena de forma fàcil i entenedora. I proposa fer un còmic de la història perquè quedi més clar. Cada escena serà una vinyeta.	La mestra els hi ensenya un còmic de mostra.	Els nens i nenes escolten les indicacions de la mestra. Els alumnes entenen què han de fer.
5. Els infants fan el còmic de la història i el pinten.	La mestra dona suport als infants que ho necessiten.	Els infants entenen que cada vinyeta és en un lloc diferent.

Anàvem curts de temps i hem decidit inventar nosaltres la història. Tot i així, als nens els hi ha agradat molt. L'objectiu d'aquesta activitat era comprendre la història que haurem de representar i veure que existeixen diferents escenes dins un curtmetratge, i que per cada escena necessitem una escenografia diferent.

La història és molt senzilla i curta per tant tots els infants l'han entès bé. Durant l'explicació de la història he aprofitat per introduir aspectes de la representació:

Hi havia una vegada, en Sherlock Holmes que investigava un cas i de sobte es va trobar un nen que havia perdut la imaginació. (mentre explicava aquesta part feia veure que buscava amb una lupa, de manera que l'Aiman que feia de Sherlock Holmes tenia un model com a exemple).

Va decidir anar a demanar ajuda al més savi de tots, en Panoramix. En Panoramix va buscar i buscar entre els reus llibres fins que va trobar la solució. Però necessitaven l'ajuda de tots els seus amics dels contes. (En Panoramix, era en José un nen molt bo cognitivament però que l'expressió oral li era difícil, així que vaig decidir posar-lo com a un dels personatges que parlava més perquè pràctiques i s'esforcés a comunicar-se)

En Panoramix va dir unes paraules màgiques (li vaig fer dir a ell) i d'una caixa petita petita va sortir un personatge, en Mowgly del Llibre de la selva (vaig demanar a l'Alvaro, que feia de Mowgly, vingués allà davant i digues : sóc en Mowgly i saludo així... fent un moviment propi d'aquell personatge). En Panoramix va tornar a dir aquelles paraules (en José les va tornar a dir) i d'aquella caixa petita va sortir un altre personatge, la caputxeta vermella (la Meseret va venir i va dir: sóc la caputxeta vermella i saludo així...fent un moviment propi d'aquell personatge).

D'aquesta manera vam anar repetint les salutacions amb tots els personatges i nens i nenes de la classe, perquè tothom s'inventés una salutació i tingues el seu moment de protagonista.

Un cop tots els personatges havien sortit d'una caixa màgica, en Sherlock Holmes els hi va explicar el problema, i en Panoramix els hi va explicar que per solucionar el problema havien de posar un objecte del seu conte dins la caixa i que després li regalarien al nen que havia perdut la imaginació. Això si, abans havien de fer un ball per convertir la caixa en una caixa màgica.

Per ordre vaig anar senyalant a cada nen i nena perquè diguessin quin objecte posarien ells dins la caixa i vaig continuar explicant la història.

Ara els personatges ja tenien tots els objectes dins al caixa, només faltava fer el ball (l'aprendrem el proper dia, els hi vaig dir).

Els personatges van regalar la caixa al nen, i ell va recuperar la imaginació.

Un cop explicat el conte, vam repartir la fitxa del còmic per dibuixar les diferents escenes.

Aspectes de millora:

- Predir més temps perquè els propis infants creessin la història del curtmetratge.

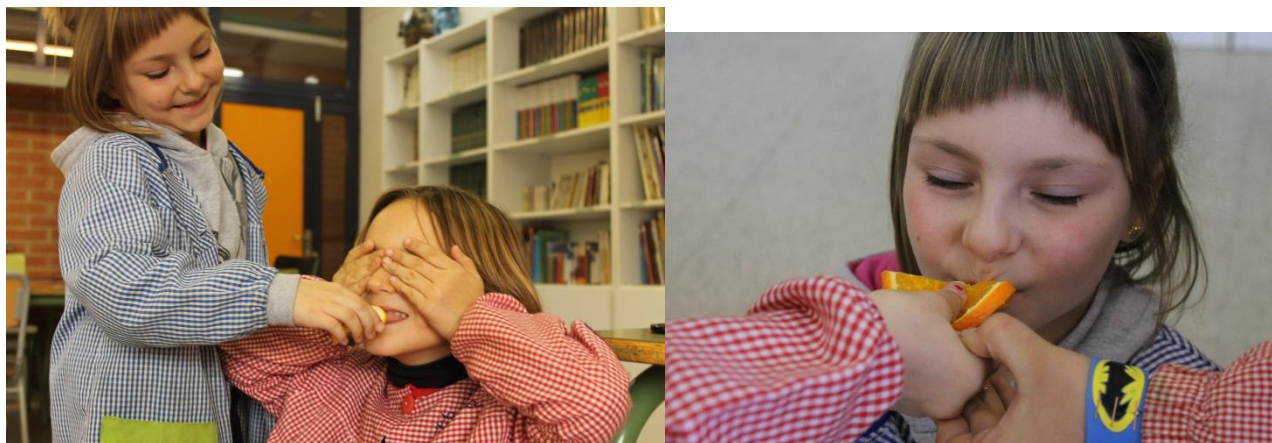
ACTIVITAT 9- APRENEM A SER ACTORS	
Els infants aprenen a fer expressions amb la cara mitjançant els gustos d'aliments amargs, àcids, salats i dolços. I després aprenem el ball del curtmetratge.	
OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT	
<ul style="list-style-type: none"> - Reconèixer el gust de diferents aliments. - Aprendre entorn el concepte papil·la gustativa. - Interpretar expressions amb la cara 	
MATERIAL I RECURSOS	ASPECTES QUE EL MESTRE HA DE PREPARAR
<ul style="list-style-type: none"> - aliments amargs, àcids, dolços i salats (patates, olives, llimona, taronja, cafè, tomàquet, sucre...) - cartolina en forma de puzzle d'una llengua i les papil·les gustatives de 	<ul style="list-style-type: none"> - Preparar els aliments i la cartolina amb el dibuix d'una llengua i altres cartolines en forma de puzzle per marcar les zones de cada gust.

diferents gustos		
FITXES DE TREBALL PER L'ALUMNAT		
Cap		
<i>PASOSA SEGUIR</i>	<i>SUPORT I AJUDES</i>	<i>AVALUACIÓ</i>
1. la mestra col·loca tots els aliments sobre una taula i comença demanant als infants si saben fer expressions de por, alegria...amb la cara als infants.		Els alumnes es preparen per començar i escolten amb atenció. Els alumnes fan expressions amb la cara.
2. Fem sortir un voluntari amb els ulls tancats. I li fem provar un aliment. L'infant explica que ha trobat un gust salat, i mirant la cartolina del dibuix de la llengua col·loquem on es situen les papil·les gustatives del gust salat. Ho fem també amb 3 voluntaris més i col·loquem les 3 cartolines de les papil·les gustatives dels altres gustos al seu lloc, sobre el dibuix de la llengua.	La mestra fa preguntes i regula les intervencions.	Els infants participen respectant el torn de paraula.
2. Ara lliurament i per parelles fan provar aliments als seus companys i	La mestra fa fotografies de les expressions dels	Els infants tasten els aliments sense mirar i descobreixen quin gust

esbrinen quina expressió fan al tastar-ho (fàstic, alegria...) i el tastador esbrina quin gust a provat.	infants.	té. Els infants
3. Parem l'activitat i recollim el material utilitzat.	La mestra endreça la classe i demana als infants que netegin les taules que hem embrutat	Els infants ajuden a recollir el material utilitzat.
4. Amb el projector visualitzem el ball per aprendre'l. És "la coixinera" una flashmob.	La mestra balla amb els infants	Els infants segueixen els passos del vídeo correctament.

El més important és no deixar de preguntar-se. La curiositat té la seva pròpia raó d'existir. Albert Einstein

Els gustos amarg, dolç, àcid i salat dels aliments que tastem ens ajuden a expressar sensacions amb la cara.

També experimentem que a determinades zones de la llengua tenim les papil·les gustatives que ens fan sentir cadascun d'aquests gustos.

Amb aquesta activitat també potenciem el treball en equip i hem pogut observar les expressions naturals de la cara al tastar aliments més i menys agradables per poder ser uns bons actors.

L'activitat més dirigida del ball va anar molt bé i va complir el seu objectiu d'aprendre els passos del ball. A alguns nens semblava que no els hi agradava massa al principi, però al final vam acabar tots ballant.

Aspectes de millora:

- L'emoció de tastar aliments sense mirar va fer que es fixessin poc amb els gustos que tenia cada aliment, i a quina zona de la llengua notaven el gust, per poder corroborar la informació de on es situa cada gust a la llengua.

ACTIVITAT 10- UN DIA DE RODATGE		
Comencem a gravar les diferents escenes		
OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT		
<ul style="list-style-type: none">- Expressar-se oralment amb bona entonació i pronunciació.- Utilitzar correctament les càmeres de gravar i de fotografiar- Interpretar i representar de forma adequada a la escena.		
MATERIAL I RECURSOS		ASPECTES QUE EL MESTRE HA DE PREPARAR
<ul style="list-style-type: none">- càmeres- claqueta- maquillatge- disfresses- caixa de cartró- pintura negra i rodets		<ul style="list-style-type: none">- Una caixa de cartró
FITXES DE TREBALL PER ALS ALUMNES		
cap		
PASOS A SEGUIR	AJUDES I SUPORTS	AVALUACIÓ
1. La mestra de bon matí col·loca una caixa i pintura negra sobre les taules protegides amb paper de diari. Els infants van arribant a l'escola i es posen a pintar.		Els infants es posen la bata i ajuden a pintar la caixa.

2. La mestre posa a assecar la caixa i explica que farem un dia de rodatge. Tots els infants es vesteixen i es maquillen.	Les mestres ajuden a vestir-se i maquillar-se als alumnes.	Els infants es poden a punt per començar la gravació. S'ajuden entre ells a maquillar-se i vestir-se. Recorden i agafen el material que necessiten i el tornen en bon estat.
4. Tots disfressats i a punt per gravar anem a la sala polivalent.		Els infant van tranquil·lament fins a l'altra aula i es preparen per començar el rodatge.
5. Gravem la escena on hi surten tots. Cada personatge va sortint de la caixa i posa un objecte de la seva història. I també fan de narradors de la història.	En aquesta escena la mestra fa de càmera	Els infants fan silenci i esperen el seu torn d'intervenció. Els infants parlen amb una veu clara adaptant el to de veu o el gest a la situació comunicativa.
6. Sortim al vestíbul a gravar la part del ball, amb música de fons.	La mestra fa els passos del ball darrera la càmera perquè els nens i nenes no es perdin.	Els infants reproduïxen els passos del ball al ritme de la música.
7. Tots els infants es tornen a canviar i a desmaquillar. Es l'hora de dinar	Les mestres endrecen material i ajuden a canviar els infants.	Els infants es preparen per marxar a dinar i recullen el material utilitzat.
8. Tornant de dinar, gravem les 2 escenes que falten per grups.	Les mestres escullen els grups.	

9. Els actors són ajudats per als seus companys a vestir-se i maquillar-se, altres faran de càmeres, un altre prepararà la claqueta i altres faran fotografies.	La mestra només fa de suport.	Els infants fan un ús correcte del material digital. Els infants saben que han de fer en tot moment. Els infants s'ajuden entre ells.
10. Es fa el mateix amb l'altra escena, canviant els ajudants i els actors d'aquesta escena.	La mestra només fa de suport.	Els infants fan un ús correcte del material digital. Els infants saben que han de fer en tot moment. Els infants s'ajuden entre ells.
11. Endrecem el material i ens preparem per anar a casa.	La mestra ajuda als infants a recollir el material.	Els infants es preparen per marxar a casa i recullen el material utilitzat.

En aquesta activitat els infants no estaven tant esverats com en altres sessions, crec que al dóna'ls-hi més responsabilitat han posat molt de la seva part perquè sortissin molt bé totes les escenes. Han hagut de tenir molta paciència, ja que rodar una pel·lícula no surt a la primera gravació. A més a més, amb el truc de que tots els personatges surtin d'una caixa petita, han hagut d'estar mol quiets perquè no es notés que mentre la càmera estava parada ha entrava un altra nen.

No hi ha hagut cap moment de descontrol i han tingut molta cura del material digital. Han après a fer funcionar el zoom i la claqueta. Els actors han estat molt clars i precisos amb el llenguatge.

Com que l'Adrian no ha pogut venir durant el matí li hem proposat que fes de nen que havia perdut la imaginació, d'aquesta manera ha pogut ser més protagonista i ha perdut una mica la vergonya.

Aspectes a millorar:

- Com en gairebé totes les sessions, la previsió del temps. No es el mateix fer una sessió amb cicle mitjà o superior que fer-la amb nens de primer.

ACTIVITAT 11- ELS SONS I LES MÚSIQUES		
Gravem amb un micròfon algunes escenes perquè quedi més clar.		
OBJECTIUS DE L'ACTIVITAT		
<ul style="list-style-type: none">- Expressar-se oralment amb bona entonació i pronunciació.- Parlar de manera clara i entenedora.		
MATERIAL I RECURSOS	ASPECTES QUE EL MESTRE HA DE PREPARAR	
<ul style="list-style-type: none">- Micròfon- Ordinador- projector	<ul style="list-style-type: none">- res	
FITXES DE TREBALL PER ALS ALUMNES		
cap		
PASOS A SEGUIR	AJUDES I SUPORTS	AVALUACIÓ
1. La mestre passa el muntatge del vídeo sense acabar. I fa veure als infants que encara falta una part, les gravacions dels narradors.		Els infants escolten i miren atentament el curtmetratge.

2. La mestra va cridant alumne per alumne perquè faci una part de la gravació de veu del curtmetratge.	Les mestres guien les gravacions.	Els infants fan altres feines amb silenci. Els infants parlen amb veu clara i entenedora.
--	-----------------------------------	--

El muntatge dels curtmetratges està fet amb el programa Windows movie maker live, si haguéssim tingut més temps hagués estat bé que els alumnes l'haguessin conegut, però per manca de temps el vaig fer jo mateixa.

3.3. AVALUACIÓ

El treball en equip, el saber esperar, el desenvolupament personal, el respecte pels altres, són valors que s'aprenen de la convivència del dia a dia, on els alumnes han d'aplicar les seves habilitats socials. El projecte de "fer cinema" ha donat lloc a molts espais relacionals i compartits entre tots, on els infants han hagut de autogestionar-se i treballar conjuntament respectant les aportacions de tots i totes.

Aquest tipus d'aprenentatge és molt complicat avaluar-lo, ja que és molt subjectiu, així doncs, vaig pensar que observant les sessions que havia gravat, ja es podia observar perfectament que els infants treballaven en equip, es desenvolupaven més lliurement sense vergonya davant la càmera, s'ajudaven a maquillar-se, tenien més paciència i mica en mica aprenien a esperar el seu torn.

A més a més, observar les gravacions del rodatge i les gravacions d'algunes sessions va ser molt positiu per adonar-me de coses que passaven dins l'aula i no tenia prou ulls per veure.

Com a conclusions finals crec que l'aprenentatge més significatiu que han fet aquests nens i nenes és el del treball en equip en general i el de desenvolupament personal individualment.

Observant a la Marina per exemple, al inici de la pel·lícula veig una nena tímida que gairebé no se sent el que diu a la gravació, no gesticula i sembla avergonyida. En canvi, a la part final del ball, tot i estar situada al darrera sembla que comença a deixar anar el seu cos i a expressar un altre cosa, no pas vergonya.

En el cas de l'Adrià, un nen nouvingut de Ucraïna, també hi ha hagut un desenvolupament personal, però sobretot un lligam més fort amb els seus companys de classe.

En el cas d'en Jose podem observar gravació rere gravació que la gesticulació i pronuncia de la seva veu milloren, i és més entenedora en les escenes gravades més tard.

L'Àlex, un nen molt mogut i inquiet ha estat capaç d'esperar en silenci moltes estones mentre els altres actuaven.

El rol de líder de l'Alvaro ha quedat més desapercebut, ja que no tenia un paper protagonista, en canvi l'Aiman, un nen molt bo cognitivament però que passa desapercebut ha tingut els seus moments de protagonisme.

La Meseret és una nena amb molt potencial creatiu i durant aquest projecte ha tingut espais on poder desenvolupar la seva creativitat.

Aquests són els casos que més es perceben, però cadascun d'ells, amb aquesta experiència compartida, ha desenvolupat una mica més la seva personalitat única i individual.

Al acabar tot el procés, vaig decidir fer algunes preguntes als alumnes gravant-los amb la càmera de filmar, algunes eren per veure si havien entès el procés que havíem anat fent, altres perquè poguessin

autoavaluar-se, i altres per veure si sabien o no el contingut teòric que havíem fet:

- Em podries explicar què hem estat fent aquests dies?
- Què t'ha agradat més?
- Què no t'ha agradat gaire?
- Què ha sigut més difícil?
- Què creus que has après?
- Te'n recordes del teatre amb les ombres xineses? Com ho vam fer? Què és una ombra? De quin color són? Com és?
- Què són les papil·les gustatives? Quins gustos podem sentir a la llengua?
- Creus que has treballat bé fent la pel·lícula?
- Creus que has ajudat als teus companys?

A partir de les respostes dels alumnes he pogut veure que ha estat una experiència molt emocionant per a ells, i que ha estat fàcil però a vegades una mica cansat. Els hi ha agradat tot, sobretot maquillar-se, fer el ball i el tros que han protagonitzat ells. La majoria recorden perfectament què és una ombra, de quin color és, quantes en podem tenir, què necessitem per tenir una ombra, com podem fer una ombra de color... Tots saben què són les papil·les gustatives però no saben identificar on es troben les de cada gust, tot i que recorden perfectament els diferents gustos que sentim gràcies a l'experiència de tastar aliments. Tots creuen que han treballat molt perquè la pel·lícula surti bé. I els hi agrada molt el resultat del curtmetratge. Si poguessin canviar alguna cosa seria fer més llarg el curtmetratge.

3.4. VALORACIÓ GENERAL DEL TREBALL DIDÀCTIC.

Plantejar un curtmetratge amb alumnes de primer de primària era tot un repte. Alumnes que encara no tenien assolida la lecto-escriptura, alumnes que gairebé no havien treballat en equip encara, com podien fer un relat audiovisual?

Aquest treball didàctic m'ha demostrat que voler és poder, i que l'empenta i les ganes de fer les coses són suficients per moure mars i muntanyes. L'emoció dels infants i les mestres ha fet possible la creació d'un curtmetratge a la nostra mida. La implicació de tot el professorat, la facilitat d'horaris i espais, el bon ambient de treball i la bona coordinació amb tots els agents de l'escola m'ha facilitat molt la feina que comportava fer una moguda com aquesta.

Considero que aquest projecte no té una base de contingut teòric molt forta, ja que només té l'objectiu d'introduir i familiaritzar l'infant amb el món audiovisual i cinematogràfic, i millorar algunes habilitats comunicatives. Però crec que és una molt bona proposta per desenvolupar habilitats socials i per el desenvolupament personal i col·lectiu del grup.

Per planificar la unitat didàctica he hagut de recorre a entitats i museus dedicades a la didàctica del cinema com el Museu del cinema de Girona, l'Associació Drac màgic, o Cinema en curs, ja que existeix molt poca bibliografia sobre "fer cinema".

També he pogut aprofitar recursos concrets de l'assignatura de Didàctica de la Literatura, ja que la idea de protagonitzar la pel·lícula amb personatges literaris ha estat gràcies a un dels llibres treballats a aquesta assignatura.

Podria esmentar moltes altres assignatures com Pedagogia especial amb Nicola Cuomo i el seu mètode de l'emoció de coneixer, Art contemporani amb Cristina Francucci, Didàctica de les ciències experimentals, però el que realment m'ha servit és el conjunt de coses que m'han ensenyat els diferents professors de les assignatures que he cursat i el desenvolupament i maduració personal que he anat fent jo mateixa al llarg d'aquests quatre anys.

D'altra banda, les mestres tutores del grup aula dels roures m'han ajudat i orientat a planificar i dur a terme les activitats donant-me consells i recomanacions per adaptar al màxim les activitats a aquells alumnes, al seu nivell d'aprenentatge i al seu interès. Sempre havia fet classes a nens

més grans, i adequar les activitats al ritme i al nivell de nens de 6 anys va ser una de les coses que al principi vaig haver de modificar més.

En definitiva, estic molt satisfeta del projecte dut a terme durant aquests mesos. A més a més he pogut aprendre i fer comprovacions de la utilitat de noves estratègies pràctiques que em seran de molta utilitat; preparar materials atractius per captar l'atenció sense haver de fer crits, fer sortir com a voluntari o donar protagonisme a l'infant que no escolti, donar tasques contínuament als nens més moguts perquè no perdin l'atenció, algunes cançons per fer silenci, fins i tot vam poder comprovar la utilitat d'un objecte que vaig conèixer a Itàlia i que fan servir a les escoles de città Pestalozzi, un nena de fusta aixecant el dit per regular els torns de paraula, i va ser molt útil.

4. REFLEXIÓ GENERAL SOBRE LES PRÀCTIQUES

El període de pràctiques III era una de les assignatures que esperava amb més ganes. L'any passat vaig cursar les pràctiques II a Itàlia i no vaig poder extreure tot el que pretenia a causa de la dificultat de la llengua. Així doncs, aquestes pràctiques eren les primeres que podia crear una UP sencera i per tant on podria resoldre més dubtes que van apareixent al llarg de la programació, la realització i l'avaluació de les teves sessions.

Al llarg de les pràctiques he pogut fer una bona observació de la tasca de la meva tutora. La Mont és una mestra excel·lent i una de les coses que volia millorar era la relació autoritaria-permisiva que has de tenir amb els infants perquè et respectin però sense ser distant amb ells. Així doncs, fixant-me amb la pràctica educativa de la Mont i intentant ser conscient de tot el que feia o deia durant les pràctiques vaig provar d'aconseguir aquella relació que els infants mantenien amb la Mont, ja que crec que aconseguir aquesta relació amb els infants és una de les claus de l'aprenentatge.

Mica en mica, ho anava aconseguint, però el fet d'estar a les classes amb altres mestres diferents durant tot el dia feia que el meu rol anés variant, i mantenir aquella relació era una mica difícil. Tot i així considero que he

aprés a ser més pacient amb els infants, a reconèixer en quines situacions o moments es pot deixar més marge, o amb reconèixer amb quins alumnes haves de respondre d'una manera o una altra.

El fet de veure els mateixos alumnes comportant-se de diferent manera en funció del mestre que hi havia a l'aula, també ha fet que m'ajudés a comprendre algun dels comportaments dels infants i que després pogués aplicar a la meva pràctica educativa.

En general estic contenta de la meva actuació, la única cosa que modificaria és allargar el període de pràctiques o planificar millor la unitat didàctica que he plantejat, ja que no vaig tenir en compte que el ritme dels alumnes de primer de primària seria molt més lent.

El que valoro més de l'estada és l'acceptació que he tingut dins l'equip de mestres, he pogut viure aquesta experiència com a una mestra més de l'escola, fent claustres, reunions de cicle i supercicle, programacions conjuntes... i també haver conegut a mestres molt vàlids i implicats en l'educació amb ganes i energia de canviar l'escola i millorar l'ensenyament.

5. BIBLIOGRAFIA

AA.VV.; FRANCUCCI, C.; VASSALLI, P.; STRADIOTTO, E. e altri (2005).

Educare all'Arte. Roma: Electa.

AMBRÒS, A. i BREU, R. (2007). *Cine y educación: el cine en el aula de Primària i Secundaria*. Barcelona: Graó.

AUSUBEL, D. (1976). *Psicologia Educativa. Un punto de vista cognoscitivo*. México: Trillas.

CAÑAS, J (2008). *Didáctica de la expresión dramática*. Barcelona: Octaedro.

CUOMO, N (2007). *Verso una scuola dell'emozione di conoscere. Il futuro insegnante, insegnante del futuro*. Milano: Emozione di conoscere.

IMOLA,A (2008). *Le leggi verso le buone prassi dell'integrazione nell'ambito della pedagogia speciale*. Milano: Emozione di conoscere.

JOHNSON,D.W., JOHNSON, R.T.,HOLUBEC, E. J. (1999). *El aprendizaje cooperativo en el aula*. Buenos Aires: Paidós.

MATULI, F. (2008). *Apunts de Practiques II a Faenza, Itàlia*.

PUJOLÀS, P. "Cooperar per aprendre i aprendre acooperar: el treball en equips cooperatius com a recurs i com a contingut." *Suports*, 2008, vol.12, p.21-37.

RODARI, G. (1976). *Gramática de la fantasía*. Barcelona: Editorial Avance.

7.2. CD amb el curtmetratge "Imagina

7.3. Tests TAEC

7.1.1. Tests de l'alumnat dels roures

7.1.2. Tests de l'alumnat dels oms

7.4. Resultats detallats dels TAEC

Dades del grup classe dels oms:

Subjecte 1	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	1	1	1	0		1	1	0	0		
2	0	0	1	0		0	0	0	0		
3	0	0	0	0		0	0	0	0		
4	0	0	0	0		0	1	0	0		
5	0	0	0	0		0	1	0	0		
6	0	0	1	0		0	0	1	0		
7	0	0	1	0		0	0	0	0		
8	0	0	0	0		0	0	0	1		
9	3	0	1	0		0	0	0	0		
10	0	0	0	0		0	0	0	0		
11	0	0	0	0		0	0	0	0		
12	2	0	0	0		0	0	0	0		
Total	6	1	5	0	0	1	3	1	1	II	I
Subjecte 2	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	1	0	0		0	0	0	1		
2	0	0	0	0		0	0	0	0		
3	0	0	0	0		0	0	0	0		
4	1	0	0	0		0	0	0	0		
5	0	0	0	0		0	0	0	0		

6	0	3	1	1		1	2	1	1		
7	0	0	0	0		0	0	0	0		
8	0	0	0	0		0	0	0	0		
9	2	0	0	0		0	0	0	1		
10	0	0	0	0		0	0	0	0		
11	0	0	0	0		0	0	0	0		
12	2	0	0	0		0	0	0	0		
Total	5	4	1	1	0	1	2	1	3	II	I
Subjecte 3	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	0	0		0	0	0	0		
2	0	0	0	0		0	0	0	1		
3	0	0	0	0		0	0	0	1		
4	3	1	2	0		2	3	3	1		
5	0	0	1	0		0	0	0	1		
6	0	0	1	0		0	0	0	1		
7	0	0	0	0		0	0	0	1		
8	1	3	0	1		2	3	0	1		
9	5	0	1	0		0	0	0	1		
10	3	0	1	0		0	3	0	1		
11	0	0	0	0		0	0	0	1		
12	1	0	0	0		0	0	0	1		
Total	13	4	6	1	0	4	9	3	11	II	I
Subjecte 4	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	1E	HG	MI	EC
1	0	1	0	0		1	0	0	1		
2	0	2	2	0		1	0	0	0		
3	0	0	0	0		0	0	0	1		

4	1	3	1	1		2	2	1	0		
5	1	1	1	1		2	3	2	0		
6	0	0	1	0		1	0	2	1		
7	0	0	0	0		0	0	0	0		
8	1	3	1	1		2	3	2	0		
9	5	0	0	0		0	0	0	0		
10	0	3	1	0		2	2	0	1		
11	1	3	1	0		1	1	0	0		
12	1	0	0	0		1	1	1	1		
Total	10	16	8	3	0	13	12	8	5	I	I
Subjecte 5	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	1	1	0		1	0	0	1		
2	0	0	0	0		0	0	0	1		
3	0	0	0	0		0	0	0	0		
4	0	0	0	0		0	0	0	0		
5	0	0	0	0		0	0	0	0		
6	0	0	0	0		1	0	2	1		
7	0	0	0	0		0	0	0	0		
8	0	0	0	0		0	0	0	0		
9	4	0	0	0		0	0	0	1		
10	0	0	0	0		0	0	0	0		
11	2	0	0	0		1	2	0	0		
12	1	0	0	0		0	0	0	0		
Total	7	1	1	0	0	3	2	2	4	II	I
Subjecte 6	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	0	0		1	0	0	1		

2	0	0	0	0		0	0	0	0		
3	0	0	0	0		0	0	0	1		
4	2	0	0	0		0	0	0	1		
5	0	0	0	0		0	0	0	1		
6	0	0	1	0		0	0	1	1		
7	4	0	0	0		0	0	0	1		
8	0	3	1	1		0	0	0	1		
9	5	0	0	0		0	0	0	1		
10	2	0	0	0		0	1	0	1		
11	0	3	0	1		0	0	0	1		
12	2	0	0	0		0	0	0	1		
Total	15	6	2	2	0	1	1	1	11	III	I
Subjecte 7	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	1	0	0	0		1	0	0	1		
2	1	3	0	0		0	0	0	1		
3	1	0	0	0		0	0	0	1		
4	3	0	0	0		0	0	0	0		
5	1	0	0	0		1	1	0	0		
6	0	0	0	0		0	0	0	1		
7	0	0	0	0		0	0	0	0		
8	0	0	0	0		0	0	0	1		
9	4	0	0	0		0	0	0	1		
10	3	0	0	0		1	2	0	1		
11	3	3	1	0		1	2	0	0		
12	2	0	1	0		0	0	0	0		
Total	19	6	2	0	0	4	5	0	7	II	I

Subjecte 8	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	0	0		0	0	0	0		
2	1	3	1	0		1	0	0	0		
3	0	3	1	0		1	1	0	0		
4	1	0	0	0		0	0	0	0		
5	2	1	1	1		1	0	0	1		
6	0	0	2	0		0	0	0	1		
7	0	0	0	0		0	0	0	1		
8	1	0	2	1		2	3	0	1		
9	4	0	0	0		0	0	0	0		
10	3	0	0	0		2	3	0	1		
11	3	3	1	1		1	3	0	1		
12	3	0	0	0		0	0	0	0		
Total	18	10	8	3	0	8	10	0	6	II	I
Subjecte 9	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	0	0		0	0	0	0		
2	0	0	0	0		0	0	0	0		
3	0	0	0	0		0	0	0	0		
4	0	0	0	0		0	0	0	0		
5	0	0	0	0		0	0	0	0		
6	0	0	0	0		0	0	0	0		
7	0	0	0	0		0	0	0	1		
8	0	0	0	0		0	0	0	1		
9	4	0	0	0		0	0	0	1		
10	0	0	0	0		0	0	0	0		
11	0	0	0	0		0	0	0	1		

12	1	0	0	0		0	0	0	0		
Total	5	0	0	0	0	0	0	0	4	II	I
Subjecte 10	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	2	1	1		2	0	0	1		
2	0	0	0	0		0	0	0	1		
3	0	0	0	0		0	0	0	1		
4	0	0	0	0		0	0	0	1		
5	1	0	1	0		1	0	0	0		
6	0	0	1	0		1	1	2	1		
7	0	0	0	0		0	0	0	1		
8	0	0	0	0		0	0	0	1		
9	3	0	0	0		0	0	0	1		
10	0	0	0	0		0	0	0	0		
11	0	0	0	0		0	0	0	0		
12	1	0	0	0		0	0	0	0		
Total	5	2	3	1	0	0	1	2	8	I	I
Subjecte 11	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	1	1	0		1	0	0	1		
2	0	0	1	0		0	0	0	0		
3	0	0	0	0		0	0	0	0		
4	3	1	2	0		2	2	3	2		
5	1	1	2	0		2	2	3	2		
6	0	0	2	0		1	1	3	2		
7	0	0	1	0		0	0	1	2		
8	0	1	2	0		1	0	1	2		
9	3	3	3	0		0	0	0	2		

10	3	3	2	0		2	3	3	2		
11	0	0	0	0		0	0	0	0		
12	1	0	0	0		0	0	0	0		
Total	11	10	16	0	0	9	8	14	15	III	I
Subjecte 12	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	0	0		1	0	0	1		
2	0	0	0	0		0	0	0	1		
3	0	0	0	0		0	0	0	1		
4	0	1	0	0		0	0	0	1		
5	0	0	0	0		0	0	0	1		
6	0	0	0	0		0	0	2	1		
7	0	0	0	0		0	0	0	1		
8	0	0	0	0		0	0	0	1		
9	2	0	0	0		0	0	0	1		
10	0	0	0	0		0	0	0	1		
11	0	0	0	0		0	0	0	1		
12	0	1	0	2		1	0	0	1		
Total	2	2	0	2	0	2	0	2	12	II	I
Subjecte 13	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	0	0		0	0	0	1		
2	0	1	0	0		1	0	0	1		
3	0	0	0	0		0	0	0	1		
4	0	0	0	0		0	0	0	1		
5	1	0	0	0		1	1	0	0		
6	0	3	0	0		1	0	0	0		
7	0	0	0	0		0	0	0	1		

8	1	1	0	0		2	0	0	1		
9	1	0	0	0		0	0	0	1		
10	3	0	1	2		1	1	0	1		
11	2	0	0	2		0	1	0	1		
12	0	0	0	0		0	1	0	0		
Total	8	5	1	4	0	6	4	0	9	II	I
Subjecte 14	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	0	0		0	0	0	1		
2	0	0	0	0		0	0	0	1		
3	0	3	0	0		1	0	0	1		
4	1	0	0	0		1	0	1	1		
5	0	0	0	0		1	1	0	1		
6	0	0	0	0		0	0	0	1		
7	0	0	0	0		0	0	0	1		
8	0	0	0	0		0	0	0	1		
9	4	0	0	0		0	0	0	1		
10	0	0	0	0		1	1	0	1		
11	0	0	0	0		0	0	0	1		
12	2	1	0	0		0	0	0	1		
Total	7	4	0	0	0	4	2	1	12	II	I
Subjecte 15	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	1	1	0	0		1	0	0	1		
2	1	3	3	1		2	0	0	2		
3	1	0	2	0		1	0	0	1		
4	0	0	0	2		0	0	0	1		
5	2	3	1	0		2	3	0	1		

6	0	0	0	0		0	0	0	1		
7	0	0	0	0		0	0	0	1		
8	0	0	0	0		0	0	0	1		
9	0	0	0	0		0	0	0	1		
10	2	2	0	0		1	1	0	1		
11	2	3	0	2		1	1	0	1		
12	0	0	0	0		1	1	0	1		
Total	9	12	6	5	0	9	6	0	13	II	I

Dades del grup-classe dels roures:

Subjecte 1	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	1	2	2	0		2	3	1	1		
2	1	3	2	0		1	1	1	1		
3	1	0	3	0		1	3	0	1		
4	1	1	1	0		1	3	1	1		
5	2	3	2	0		1	3	1	1		
6	0	0	2	0		2	2	1	1		
7	0	3	0	0		0	0	0	1		
8	0	2	2	0		1	3	0	1		
9	4	0	0	0		0	3	0	1		
10	2	3	1	0		1	1	0	1		
11	4	0	0	0		0	0	0	1		
12	2	1	0	0		0	3	0	1		
Total	18	18	15	0	0	10	25	5	12	I	III
Subjecte 2	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	1	0	0		1	0	1	1		

2	1	3	2	0		1	0	1	1		
3	1	0	1	0		1	0	0	1		
4	0	0	1	0		1	3	1	1		
5	1	3	2	2		2	3	1	2		
6	0	3	3	0		1	2	1	2		
7	0	0	1	0		1	2	1	1		
8	0	1	1	1		1	0	0	2		
9	5	0	0	0		0	0	0	1		
10	3	0	2	0		1	3	0	1		
11	0	3	2	0		1	1	0	1		
12	0	1	1	0		1	1	1	1		
Total	11	15	16	3	0	12	15	7	15	II	III
Subjecte 3	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	0	0		0	0	0	1		
2	0	0	1	0		0	0	0	1		
3	1	0	1	0		0	0	0	1		
4	0	0	0	0		0	0	0	0		
5	2	3	1	1		2	2	1	0		
6	0	0	1	0		1	0	1	1		
7	4	2	0	0		0	0	0	1		
8	0	1	1	0		1	0	0	1		
9	4	3	0	0		0	0	0	1		
10	2	0	0	0		1	2	0	1		
11	1	3	1	0		1	0	0	1		
12	1	0	0	0		1	1	1	0		
Total	15	12	6	1	0	7	5	3	9	II	II

Subjecte 4	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	0	0		0	0	0	1		
2	0	2	1	0		1	0	0	0		
3	0	0	1	0		1	0	0	0		
4	2	0	1	0		1	1	1	1		
5	0	0	0	0		0	1	0	1		
6	0	0	1	0		1	2	1	1		
7	0	3	2	0		1	0	0	1		
8	1	1	1	0		2	2	0	1		
9	4	0	0	0		0	0	0	1		
10	0	0	2	0		1	1	1	1		
11	2	2	2	0		2	2	0	0		
12	1	1	3	0		1	2	1	1		
Total	10	9	14	0	0	11	11	4	9	II	II
Subjecte 5	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	1	3	0	0		0	0	0	0		
2	1	3	0	0		0	0	1	0		
3	0	0	1	0		0	0	0	0		
4	3	0	0	0		0	0	0	0		
5	2	1	1	0		2	3	1	0		
6	0	0	0	0		1	2	1	0		
7	0	0	0	0		0	0	0	0		
8	1	3	0	0		0	1	0	0		
9	4	0	0	0		0	1	0	0		
10	0	0	0	0		0	0	0	0		
11	4	3	1	0		1	0	0	0		

12	2	3	0	0		0	1	0	0		
Total	18	16	3	0	0	4	8	3	0	I	I
Subjecte 6	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	0	0		0	0	0	1		
2	1	3	0	0		0	0	0	0		
3	2	0	0	0		0	0	0	0		
4	0	0	0	0		0	0	0	0		
5	2	0	1	0		0	0	0	0		
6	0	0	0	0		0	3	1	0		
7	0	0	0	0		0	0	0	1		
8	0	3	2	0		0	3	0	0		
9	4	0	0	0		0	3	0	0		
10	3	0	1	0		0	3	0	1		
11	0	0	0	0		0	0	0	1		
12	1	0	1	0		1	1	0	1		
Total	13	6	5	0	0	1	13	1	5	I	I
Subjecte 7	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	0	0		0	0	0	1		
2	1	3	0	0		0	0	0	0		
3	1	0	0	0		0	0	0	0		
4	0	0	0	0		0	0	0	0		
5	0	0	0	0		0	0	0	0		
6	0	0	0	0		0	0	1	0		
7	0	0	0	0		0	0	0	0		
8	0	0	0	0		0	0	0	0		
9	4	0	0	0		0	0	0	0		

10	0	0	0	0		0	0	0	0		
11	2	0	0	0		0	0	0	0		
12	0	3	0	0		0	0	0	0		
Total	8	6	0	0	0	0	0	1	1	II	I
Subjecte 8	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	0	0		0	0	0	0		
2	0	3	1	1		1	0	1	1		
3	0	0	0	0		0	0	0	1		
4	0	0	0	0		1	0	1	1		
5	1	0	1	2		2	1	1	1		
6	0	3	0	0		0	0	1	1		
7	0	1	3	2		2	3	1	1		
8	0	1	2	0		1	0	0	1		
9	2	0	0	0		0	0	0	1		
10	1	3	3	0		2	1	1	1		
11	4	2	1	0		1	1	0	1		
12	3	3	3	0		1	2	1	1		
Total	11	16	14	5	0	11	8	7	11	I	I
Subjecte 9	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	2	2	2		2	2	1	2		
2	0	3	3	2	3	3	3	2	1		
3	1	0	1	0		1	0	0	1		
4	2	3	3	2	3	3	3	2	1		
5	1	3	3	2	3	3	3	1	2		
6	2	3	3	2	3	3	3	2	1		
7	0	3	3	2	3	3	3	2	1		

8	0	3	3	2	3	3	3	1	1		
9	5	0	0	0		0	0	0	0		
10	2	3	3	2	3	3	3	1	1		
11	4	3	3	2	3	3	3	1	1		
12	2	1	1	0		0	0	0	1		
Total	19	27	27	18	24	27	26	13	13	III	II
Subjecte 10	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	3	0		1	1	1	2		
2	0	0	1	0		0	0	0	1		
3	0	0	2	0		1	0	0	1		
4	2	3	2	2		1	1	0	1		
5	2	3	2	0		1	3	1	1		
6	2	3	3	0		1	3	1	1		
7	4	0	1	0		0	1	0	1		
8	1	3	1	0		0	3	0	1		
9	1	0	1	0		0	0	0	1		
10	3	3	1	0		1	2	0	1		
11	4	0	1	0		0	1	0	1		
12	2	0	1	0		0	1	0	1		
Total	21	15	18	2	0	6	16	3	13	II	III
Subjecte 11	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	1	0		1	2	1	1		
2	0	0	0	0		0	0	0	2		
3	0	0	0	0		0	0	0	1		
4	1	3	2	2		1	3	2	1		
5	1	3	2	2		2	2	1	1		

6	0	3	2	2		0	1	1	1		
7	0	0	1	0		1	1	0	1		
8	0	1	1	0		2	2	0	1		
9	3	0	1	0		0	2	0	1		
10	3	0	1	0		1	2	0	1		
11	2	3	1	0		1	1	1	1		
12	0	1	1	0		1	2	1	1		
Total	10	14	13	6	0	10	18	7	13	III	III
Subjecte 12	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	1	0		1	0	1	2		
2	0	2	1	1		1	0	0	1		
3	0	3	1	0		1	0	1	2		
4	2	0	1	0		1	1	1	2		
5	1	3	2	0		1	1	1	2		
6	0	0	1	0		1	2	1	1		
7	0	3	0	0		1	0	0	1		
8	0	2	1	0		2	1	0	1		
9	4	3	1	0		1	0	0	1		
10	0	3	2	0		1	2	1	2		
11	4	0	1	0		0	0	0	1		
12	2	1	1	0		1	0	1	1		
Total	13	20	13	1	0	12	7	7	17	III	III
Subjecte 13	RC	Or	El	Fa	Co	AI	E0F	RE	HG	MI	EC
1	0	0	1	0		0	0	0	1		
2	1	3	2	1		2	0	2	1		
3	0	1	1	0		0	0	0	1		

4	1	3	2	0		1	1	0	1		
5	2	3	2	0		1	2	1	1		
6	0	0	1	0		1	2	1	1		
7	0	3	1	0		1	0	0	1		
8	0	3	0	0		1	0	0	1		
9	4	0	0	0		0	0	0	1		
10	2	3	2	0		1	1	1	1		
11	1	3	1	0		1	1	1	1		
12	1	1	1	0		1	2	1	1		
Total	12	23	14	1	0	10	9	7	12	III	III
Subjecte 14	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	1	3	3	1		1	0	2	2		
2	0	3	3	1		1	1	2	1		
3	1	0	1	0		0	0	0	0		
4	0	0	0	0		0	0	0	0		
5	1	3	2	1		1	1	1	1		
6	0	3	3	1		1	1	2	2		
7	0	3	3	1		1	0	2	2		
8	0	3	0	0		0	1	0	0		
9	5	0	0	0		0	0	0	0		
10	2	3	3	2		1	1	3	1		
11	2	3	2	1		1	1	0	1		
12	2	0	0	0		1	1	0	0		
Total	14	24	20	8	0	8	7	12	10	III	II
Subjecte 15	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	3	0	0		1	0	0	0		

2	1	0	0	0		1	0	0	0		
3	1	0	0	0		0	0	0	0		
4	2	0	0	0		0	0	0	1		
5	1	3	0	1		1	2	0	1		
6	0	3	1	0		1	1	1	1		
7	4	3	0	0		1	2	0	0		
8	0	1	2	1		1	3	0	0		
9	2	3	1	2		2	1	1	1		
10	2	0	0	0		0	1	0	0		
11	1	0	0	0		0	1	0	0		
12	2	1	3	1		2	3	2	1		
Total	15	17	7	5	0	10	13	4	5	II	I
Subjecte 16	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	1	0		1	0	1	1		
2	0	0	1	0		0	0	0	1		
3	0	0	1	0		0	0	0	1		
4	2	3	3	3		1	3	3	2		
5	1	3	3	3		2	3	3	2		
6	0	0	1	0		1	2	1	1		
7	1	3	3	1		1	0	3	2		
8	0	0	2	1		0	0	3	1		
9	5	0	1	2		0	2	0	1		
10	3	3	3	0		2	3	0	1		
11	2	3	2	0		1	2	1	1		
12	1	1	2	0		1	1	1	1		
Total	15	16	23	10	0	10	16	15	15	III	II

Subjecte 17	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	3	2	0		0	0	1	1		
2	0	2	2	0		1	1	0	1		
3	0	0	1	0		0	0	0	1		
4	3	3	1	0		1	3	0	1		
5	2	3	2	0		1	2	1	1		
6	0	3	3	0		1	2	1	1		
7	0	3	2	0		0	0	0	1		
8	0	3	1	0		1	0	0	1		
9	2	0	1	0		0	0	0	1		
10	0	0	1	0		0	0	0	1		
11	4	0	2	0		0	0	0	1		
12	1	1	3	0		1	1	1	1		
Total	12	21	21	0	0	6	9	4	12	III	III
Subjecte 18	RC	Or	El	Fa	Co	AI	EF	RE	HG	MI	EC
1	0	0	1	0		1	0	1	1		
2	1	0	1	0		0	0	0	1		
3	0	3	1	0		1	0	1	2		
4	2	1	2	0		2	3	2	1		
5	2	3	2	0		1	2	1	1		
6	0	0	1	0		1	2	1	1		
7	4	3	1	0		1	0	0	1		
8	0	1	1	0		1	0	0	1		
9	1	0	1	0		0	0	0	1		
10	0	3	3	1		2	2	2	1		
11	1	3	2	0		1	0	1	1		

12	1	1	1	0		1	0	1	1		
Total	12	18	17	1	0	12	9	10	13	II	II